• выдаецца са жніўня 1917 г. БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА • кошт 3000 рублёў

28 сакавіка 1998 г. субота, № 72 (23423)

ЗВЯЗДА

НОВЫ ЧАС

НА ДВАРЭ ЯШЧЭ ЗІМА, А НА ГАДЗІННІКАХ — УЖО ЛЕТА

У гэтую нядзелю, 29 сакавіка, адбываецца пераход на «летні» час. Стрэлкі пераводзяцца на гадзіну ўперад у 2 гадзіны ночы.

Упершыню «летні» час быў уведзены ў Вялікабрытаніі ў 1908 годзе пасля прыняцця законапраекта аб пераводзе гадзіннікавай стрэлкі ў мэтах эканоміі энергетычных рэсурсаў. Эканомія аказалася істотнай, і вопыт англійскай дзяржавы падхапілі розныя краіны. Цікава, што ў Расіі да такой маніпуляцыі з гадзіннікам упершыню звярнуліся ў 1917 годзе. Часовы ўрад паклаў пачатак гэтай традыцыі.

На сённяшні дзень амаль усе краіны Еўропы, ЗША, Канада, Кітай, Аўстралія, шэраг іншых дзяржаў ажыццяўляюць перавод стрэлак. Сярод краін СНД, якія не практыкуюць падобнага, Таджыкістан, Узбекістан, Туркменістан.

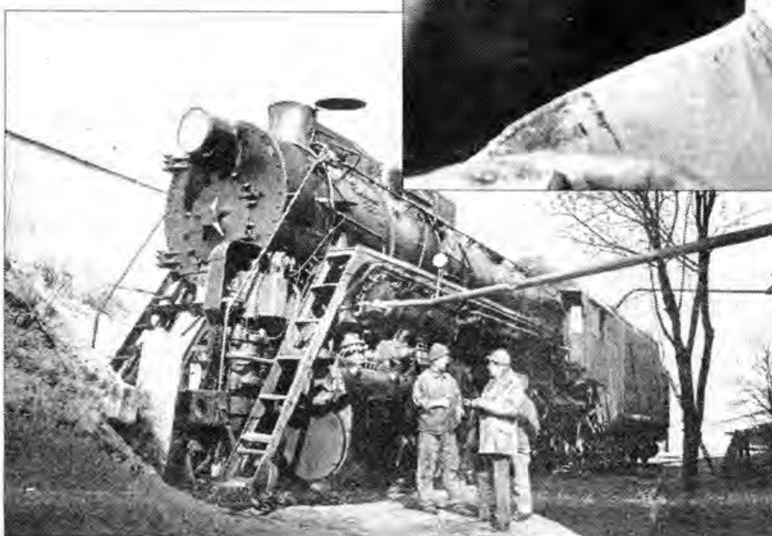
Перавод стрэлак гадзінніка ажыццяўляецца глыбокай ноччу не выпадкова: у гэты перыяд інтэнсіўнасць пасажырскіх і грузавых патокаў найменшая. Па інфармацыі Міністэрства шляхоў зносінаў Расіі, у выпадку адмены «летняга» часу на чыгуначным транспарце ўзнікнуць значныя цяжкасці ў руху паяздоў. Давядзецца двойчы ў год распрацоўваць новае расписанне для міжнародных паяздоў, што прымусіць уносіць змяненні і ў расписанне маршрутаў унутры краіны. Праблемы ўзнікнуць таксама ў авіяцыйнай службы.

Нават двухгадзінная розніца для арганізма бясшкодная, поўная адаптацыя наступае праз пару дзён. Спецыяльнае вывучэнне розных узроставых груп дзяцей не выявіла ніякіх адхіленняў у іх адчуванні. Функцыянальныя зрухі ў некаторых асоб, якія кампенсуюцца на працягу 10—15 дзён, па меркаванню спецыялістаў, могуць быць звязаныя з авітамінозам, сацыяльнымі перагрузкамі. Такія ж вынікі атрыманыя і ў шэрагу краін, у тым ліку ЗША. Нават зніжэнне ўзроўню злачыннасці і змяншэнне колькасці аварый на дарогах у вячэрні час спецыялісты звязваюць з увядзеннем «летняга» часу. Ну а лепей за ўсё, аказваецца, дачнікам — светлавы дзень яны могуць выкарыстоўваць больш паўнацэнна.

Жанна КАТЛЯРОВА.

ЛЁСЫ

САШКАЎ ПАРАВОЗ

Знешне ён выліты афрыканец. Чарнаскуры, кучаравыя валасы, прыплюснуты нос... Але варта правесці з ім хоць бы некалькі хвілін, зусім забываешся пра яго экзатычнае аблічча.

У імгненне ён становіцца сваім хлопцам, бойка размаўляе на беларускай мове, расказвае анекдоты, не стрымліваючы сябе ў выказваннях, не супраць прапусціць з сябрамі сто грамаў дзе-небудзь у кафетэрыі, бары ці, як кажуць у народзе, проста ў забягалаўцы. Вызначаецца, можа, толькі тым, што ў любой кампаніі практычна меншы за ўсіх ростам, надзвычай жвавы, рухавы і гаварккі. Ствараецца ўражанне, што ён ніколі не сумуе, у любой абстаноўцы адчувае сябе, як рыба ў вадзе і абсалютна пазбаўлены ўсялякіх комплексаў з прычыны знешнасці.

Яму 64 гады. Па пашпарту — Аляксандр Дзямідаў. Нацыянальнасць — рускі. Працаваў у Мінскім лакаматыўным дэпо. Быў качагарам на паравозе, памочнікам машыніста, і сам вадзіў лакаматывы. Пайшоўшы на пенсію, быў вартаўніком на складзе ў вайсковай часці, а потым, калі спісаныя паравозы пачалі выкарыстоўваць як кацельні, вярнуўся да звыклай справы, балазе здароўе дазволіла.

А паходжанне ў яго сапраўды афрыканскае. Тайна яго нараджэння, а было гэта ў 1934 годзе, дагэтуль і для яго застаецца не да канца раскрытай.

ГАДЫ ВАНДРАВАННЯЎ

— Перад вайной, — расказвае Аляксандр Андрэевіч, — я жыў у Югаславіі ў роднага дзядзькі па бацьку. Ён быў рускі. Звалі яго Дзямідаў Андрэй Парфіравіч. У горадзе, дзе ён атабарыўся, было шмат рускіх. Але хто бацька і маці і дзе яны, пра гэта чамусьці маўчалі. Памятаю, як хрысцілі мяне ў праваслаўнай царкве, як хадзіў у школу, урокі французскай і рускай мовы.

Але абстаноўка, жыццё і ў сям'і сваякоў была не мёд. Неўзабаве я адтуль уцёк. Так пачаліся мае дзіцячыя «універсітэты».

(Заканчэнне на 5-й стар.)

ДА ВЕДАМА ДЭПУТАТАЎ ПАЛАТЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Чацвёртая сесія Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пачне сваю работу 2 красавіка 1998 года ў 10 гадзін у зале пасяджэнняў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь (Дом урада, Авальная зала).

Рэгістрацыя дэпутатаў праводзіцца 1 красавіка 1998 года з 12 гадзін у фае залы пасяджэнняў.

НАВАТ ПЕРШЫЯ апытанні, прысвечаныя надыходу новага тысячагоддзя, яскрава прадэманстравалі адну, на наш погляд, вельмі цікавую дэталь: людзі вельмі сур'ёзна ставяцца да пытанняў. Не тое каб адказваць неяк афіцыйна, штампамі, хутчэй наадварот — вельмі ўдумліва, нібыта ўзважваючы ўсё сваё жыццё. Ніводны наш суразмоўца не адмовіўся ад удзелу ў апытанні, многія прасілі даць час на абдумванне. Вядома, наіўна было б меркаваць, што мы сваёй рубрыкай здзейснім нейкі пераварот у свядомасці многіх суайчыннікаў, але спадзяёмся: напрыканцы другога тысячагоддзя, магчыма, кожны з нас паспрабуе зазірнуць у сваю душу і адказаць самому сабе на вельмі важныя пытанні. На жаль, у мітусні будзённых спраў мы вельмі часта забываем многія рэчы, дзеля якіх, уласна, і жывём. Таму давайце задумаемся аб галоўным разам з нашымі чарговымі суразмоўцамі — кожны аб сваім...

1. Што вы пакідаеце пасля сябе ў гэтым тысячагоддзі?
2. Якую справу вы хацелі б абавязкова паспець зрабіць да 1 студзеня 2001 года?
3. Якім вы бачыце сваё жыццё ў трэцім тысячагоддзі?
4. Якую рэч вы ўзялі б з сабой у новае тысячагоддзе з цяперашняга жыцця?
5. Як вы сустрэнеце 1 студзеня 2001 года?

Віктар ШЫМОЛІН, кіраўнік прэс-цэнтра Мінгарвыканкама

1. Дзяцей, унукаў. Яшчэ дом у вёсцы сваім, сад — тым, хто будзе жыць далей.

2. Хацеў бы захаваць здароўе да таго часу. Я ж удзельнік ліквідацыі катастрофы на ЧАЭС. Жывым, здаровым пайсці на пенсію і прадоўжыць працаваць як журналіст.

3. Калі гаварыць пра дзяржаву — аб'яднанне рэспублік. Я лічу, гэта рэальна, асабліва ў эканамічным плане. Я быў з мэрам у Алматы, там 60 працэнтаў насельніцтва — па-за рысай беднасці. Ледзь не кіламетровыя чэргі за работай на гадзіну...

4. Мір і спакой у доме. З рэчаў — аўтамабіль. Мара — сотавы тэлефон, якога ў мяне няма.

5. Хацелася б у асяроддзі сям'і. І каб не было ўзрушэнняў у грамадстве.

Мікалай ПАЦКО, дырэктар Вілейскай раённай бібліятэкі:

1. Напэўна, не трэба лішні раз паўтараць банальную фразу, што сапраўдны мужчына павінен за сваё жыццё пабудаваць дом, выхаваць сына і пасадзіць дрэва. Дык вось, двухпакаёўка ў мяне ўжо ёсць, два сыны растуць, а вось з дрэўцам праблема — не прыжываецца яблынька ў цешчы, хоць ты плач (трэба яшчэ адну спробу зрабіць). Спадзяюся, будзе што ўспомніць.

2. Хацелася б, каб у роднай бібліятэкі было б паменш матэрыяльных праблем, а ў асабістым жыцці — каб здароўе было. Праўда, на жаль, не заўсёды ўсё залежыць ад нас.

3. Думаю, адразу ж з пераходам у новае тысячагоддзе ўсе праблемы не знікнуць, нібыта іх і ўвогуле не было. Пасля, магчыма, жыццё і палепшае. Ва ўсякім разе трэба спадзявацца, што так яно і будзе.

4. Вядома ж, абавязкова ўзяў бы з сабой родных і блізкіх.

5. Пакуль не задумваўся, як адзначу, аднак трэба будзе прыдумаць нешта незвычайнае. Час жа яшчэ ёсць...

Анатоль СКОРБЕШ, намеснік міністра прадпрымальніцтва і інвестыцый:

1. Самае дарагое, што пакіну пасля сябе ў гэтым тысячагоддзі, — гэта двое маіх дзяцей.

2. Я гляджу на пытанне са сваёй званіцы, таму вельмі хочацца, каб справа, якой я займаюся, прынесла карысць і прадпрымальніцтву, і дзяржаве ў цэлым.

3. Верыцца, што калі зробім усё тое, што задумалі, то жыццё будзе нашмат лепшым за цяперашняе.

4. Рэчы — справа непатрэбная. Узяў бы з сабою сям'ю і сяброў. Сапраўдных сяброў.

5. Як адзначу? Усё будзе залежаць ад таго, дзе я на той момант буду, і з кім.

Аркадзь САЛІКАЎ, начальнік Мінскай цэнтральнай мытні

1. А калі па вашых падліках надыдзе трэцяе тысячагоддзе? 1 студзеня 2001 года? Правільна, а то некаторыя блытаюцца. Які след?.. Свой вопыт, праўда, я забяру з сабой. Пакіну ў мінулым усе негатыўныя моманты, зыходзячы з маральных аспектаў.

2. Складанае пытанне... Найперш хацеў бы, каб не было крыўдна за самога сябе. Каб было задавальненне ад уласнага духоўнага развіцця, узроўню.

3. Я не аматар прагнозаў, бо гэта справа няўдзячная. Хацелася б верыць у лепшае. Зараз час родаў, пакутлівы час. Але ў нас багаты патэнцыял. Лічу, за намі будучыня. Мы — як мост паміж Захадам і Усходам, і на стыку гэтых дзвюх культур павінна адрадзіцца новая культура, наогул новая агульнаславянская культура трэцяга тысячагоддзя.

4. Найперш я застаўся б верным сваёй сям'і. А рэчы... У мяне няма такіх рэчаў, за якія б я трымаўся. Галоўнае, захаваць у душы любоў — пачуццё, якое вызначае чалавека.

5. Думаю, за святочным сталом, сярод сяброў, у абстаноўцы радасці і шчасця.

«ЗВЯЗДА» ПАДТРЫМЛІВАЛА І ДАЛЕЙ БУДЗЕ ЛАБІРАВАЦЬ ІНТАРЭСЫ АЙЧЫННЫХ ВЫТВОРЦАЎ, ЧЫЯ ПРАДУКЦЫЯ АДПАВЯДАЕ СУЧАСНЫМ ПАТРАБАВАННЯМ ПА ЯКАСЦІ, ДЫЗАЙНУ, ЗРУЧНАСЦІ ВА ЎЖЫВАННІ

У тым, што гэта так, могуць пераканацца падпісчыкі «Звязды», якія сталі пераможцамі традыцыйнай латарэі.

На здымку: вызначалі пераможцаў «Звязды» начальнік бюро рэкламы Мінскага прыборабудаўнічага завода Святлана БЕЛАШ, начальнік аддзела распаўсюджвання друку РА «Белпошта» Валянціна СІМАКОВА і галоўны тэхнолаг РА «Белптушкапрам» Вера ВАСЕЧКА.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Ходзяць чуткі, што...

...Нядобразычліўцы хацелі сарваць працу віцебскіх гарадскіх парламентарыяў

Чуткі гэтыя сапраўды ўзніклі ўчора бліжэй да апоўдня ў горадзе на Дзвіне, аб чым засведчыў і тэлефонны званок у рэдакцыю: маўляў, міліцыя і ваенізаваная пажарная ахова эвакуіруюць дэпутатаў гарсавета з будынка гарадскога выканаўчага камітэта, бо нехта падклаў бомбу і вось-вось павінна рвануць...

На самой справе, страх аказаўся занадта перабольшаны. Як паведаміў рэдакцыі старшыня Віцебскага гарвыканкама Уладзімір Пелагейка, праца дэпутатаў гарадскога Савета 27 сакавіка была надзвычай плённай: разглядаўся рэгламент работы Савета, некаторыя фінансавыя пытанні, у прыватнасці, станоўча нарэшце была вырашана праблема аб фінансаванні мясцовай арганізацыіі БПСМ, а таксама «Славянскага базара», зацверджана палажэнне аб ганаровым грамадзяніне Віцебска і г. д. Што датычыць так званай «бомбы», то ёю аказалася звычайнае кароткае замыканне ў электраправодцы, якое не перашкодзіла працы віцебскіх заканатворцаў.

ПРЭЗІДЭНТ БЕЛАРУСІ ПРЫНЯЎ ДАВЕРЧЫЯ ГРАМАТЫ Ў ПАСЛОЎ КІТАЯ І ТУРЦЫІ

«За шэсць гадоў існавання дыпламатычных адносінаў паміж Кітаем і Беларуссю ўстанавіліся адносіны ўзаемнага даверу, узаемнай падтрымкі і ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. У многім гэта стала магчымым дзякуючы непасрэдным клопатам кіраўнікоў дзвюх краін». Аб гэтым у ходзе цырымоніі ўручэння даверчых грамат Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь Аляксандру Лукашэнку заявіла Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кітайскай Народнай Рэспублікі ў нашай краіне У Сяацю. Ва ўрачыстай цырымоніі, якая адбылася 27 сакавіка ў рэзідэнцыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, прынялі таксама ўдзел міністр замежных спраў нашай краіны Іван Антановіч і шэраг высокапастаўленых супрацоўнікаў пасольства Кітая.

Аляксандр Лукашэнка падзякаваў паслу, а ў яго асобе ўсяму кітайскаму народу і яго кіраўніцтву, за цёплыя адносіны да Беларусі, якія Кітай дэманструе на працягу ўсёй найноўшай гісторыі развіцця двухбаковых адносінаў. «Напэўна, у свеце няма іншай такой краіны, якая гэтак жа безагаворачна падтрымлівала б наш курс на міжнароднай арэне і з такой жа павагай ставілася да выбранага нашай краінай палітычнага шляху, як гэта робіць Кітай», — сказаў кіраўнік нашай дзяржавы.

У той жа дзень Аляксандр Лукашэнка прыняў даверчыя граматы ў Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Турцыі ў Беларусі Фатмы Шуле Сайсал. У сваёй прамове, звернутай да кіраўніка беларускай дзяржавы, пані Шуле Сайсал падкрэсліла, што Турцыя была адной з першых краін, якая прызнала дзяржаўны суверэнітэт Беларусі, а пасол Турэцкай Рэспублікі быў першым паслом замежнай дзяржавы, акрэдытаваным у Мінску. Паводле яе слоў, гэта азначае, што Турцыя надае развіццю дружалюбных адносінаў з Рэспублікай Беларусь першараднае значэнне.

Аляксандр Лукашэнка, у сваю чаргу, перадаў добрыя пажаданні Прэзідэнту Турэцкай Рэспублікі Сулейману Дэмірэлю, з якім, паводле яго слоў, у яго склаліся цёплыя і дружалюбныя адносіны. Кіраўнік нашай дзяржавы выказаў надзею, што беларуска-турэцкае супрацоўніцтва і далей будзе развівацца ў тым жа канструктыўным напрамку.

Вадзім МІЛІЦЫН, БЕЛТА.

НАЗНАЧЭННІ

Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка 26 сакавіка разгледзеў кадравыя пытанні. Як паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы, ён даў згоду на назначэнне намеснікамі міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Анатоля Рубаніка і Уладзіміра Самасюка.

Прэзідэнт пагадзіўся з назначэннем Алега Дуко старшынёй Камітэта па эканамічных пытаннях абароны пры Міністэрстве эканомікі, а Рыгора Жура старшынёй Камітэта па інвестыцыях пры гэтым жа міністэрстве.

Акрамя таго, кіраўнік дзяржавы даў згоду на назначэнне новых старшынь Кармянскага, Гарадоцкага, Лёзненскага і Брагінскага раённых выканаўчых камітэтаў адпаведна Мікалая Дзядкова, Анатоля Мароза, Генадзя Корбана і Рычарда Сцефановіча, членам Брэсцкага аблвыканкама — Якава Бухавецкага.

ПАТРЫЯРХ МАСКОЎСКІ І ЎСЯЕ РУСІ АЛЕКСІЙ II ЗНОЎ НАВЕДАЕ БЕЛАРУСЬ

На першую дэкаду чэрвеня намечаны візіт Прадстаяцеля Рускай праваслаўнай царквы патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II у нашу краіну. Гэта ўжо трэці прыезд Яго Святасці на Белую Русь.

Упершыню Маскоўскі патрыярх наведаў Мінскую, Гродзенскую, Магілёўскую і Гомельскую епархіі, паражоныя чарнобыльскай катастрофай, 15—19 чэрвеня 1991 года, каб маральна падтрымаць людзей, якія зведалі на сабе і працягваюць перажываць наступствы радыяцыі. Затым Алексій II пабываў у нашай рэспубліцы ў перыяд святкавання 50-годдзя перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Тады ён наведаў Навагрудскую, Гродзенскую і Брэсцкую епархіі.

Як і папярэдні, другі візіт Найсвяцейшага Уладыкі стаў пацвярджэннем адзінства Праваслаўнай царквы, яе патрыярха з епіскапатам, усімі праваслаўнымі вернікамі.

Мяркуецца, што вы адбыцца візіт Маскоўскага патрыярха прымеркаваны да 825-годдзя смерці ў Іерусаліме заступніцы зямлі беларускай, ігумені Ефрасінні Полацкай. Яго Святасць упершыню за перыяд свайго патрыяршаства наведае Віцебскую і Полацкую епархіі, памятныя мясціны, звязаныя з жыццём і дзейнасцю ігумені Ефрасінні, пакланіцца нядаўна аднаўленаму Крыжу беларускай святой, які з верасня 1997 года захоўваецца ў старажытным Полацкім манастыры.

Валянціна МЕНШЫКАВА, БЕЛТА.

ПРАФСАЮЗЫ — ЗА ПЕРАМОВЫ З УРАДАМ. ПРЫНАМСІ, ПАКУЛЬ

Генеральнае пагадненне паміж урадам, наймальнікамі і прафсаюзамі на 1998 год парушаецца ў дзесяці з васемнаццаці асноўных галін эканомікі — аб гэтым на сустрэчы з журналістамі паведаміў старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Уладзімір Ганчарык. Нагадаем, што паводле пагаднення, сярэдняя заробкі ў краіне не павінны быць меншымі за 130 працэнтаў ад мінімальнага спажывецкага бюджэту.

Па словах старшыні ФПБ, калі, згодна са статыстыкай, за мінулы студзень-люты рост цэн на спажывецкія тавары склаў у цэлым 7,1 працэнта, то кошт «карзінкі» з 19 асноўных прадуктаў харчавання дасягнуў за гэты час 945 тыс. рублёў, што амаль на 11 працэнтаў больш, чым у снежні. Як вынік, выпадае канстатаваць, што ў асобных (асабліва нізкааплатных) катэгорый грамадзян нядаўняе павышэнне зарплат ужо «праглынула» інфляцыя. Апроч таго, апошнім часам рэзка пагоршылася становішча з выплатамі заробкаў, даўгі па якіх перавысілі «крытычную» адзнаку ў 1 трлн. рублёў.

У таких варунках, як паведаміў Уладзімір Ганчарык, прафсаюзы бачаць толькі адно рэальнае выйсце — патрабаваць ад урада не пазней як 10 красавіка правесці нечарговае пасяджэнне Нацыянальнага савета па працоўных і сацыяльных пытаннях і абмеркаваць на ім варыянты карэкціроўкі цяперашняга сацыяльна-эканамічнага курсу краіны. Калі гэта патрабаванне будзе праігнаравана, то, па словах сп. Ганчарыка, прафсаюзы хутчэй за ўсё зоймуць жорсткую пазіцыю і пачнуць рыхтавацца да масавых акцый пратэсту.

Сяргей ГРЫБ.

ВІЗІТ У ПАКІСТАН

Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Іван Антановіч з 28 па 30 сакавіка наведае з афіцыйным візітам Пакістан. Супрацоўніцтва з гэтай дзяржавай разглядаецца нашай краінай у якасці аднаго з перспектыўных напрамкаў знешняй палітыкі.

Праграмай знаходжання ў Пакістане кіраўніка знешнепалітычнага ведамства Беларусі прадугледжаны сустрэчы з кіраўніцтвам краіны, у час якіх будуць абмяркоўвацца стан двухбаковых беларуска-пакістанскіх адносінаў і перспектывы іх развіцця.

Вольга ШЧАДРЫНА, БЕЛТА.

ПЫТАННІ ФІНАНСАВАЙ ПАЛІТЫКІ — У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ КІРАЎНІКА ДЗЯРЖАВЫ

27 сакавіка 1998 года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнка прыняў са справаздачай прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь С.С.Лінга. Як паведаміла прэс-служба прэзідэнта, прэм'ер-міністр далажыў кіраўніку дзяржавы праграму дзеянняў Савета Міністраў сумесна з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь па стабілізацыі фінансавай палітыкі і валютнага курса. Кіраўнік урада таксама праінфармаваў прэзідэнта краіны аб мерах, якія прымаюцца па напаўненню тавarнага рынку і забеспячэнню насельніцтва прадуктамі харчавання. У ходзе сустрэчы былі разгледжаны і іншыя пытанні дзейнасці Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

* * *

27 сакавіка 1998 года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнка прыняў старшыню праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь П.П.Пракаповіча. П.П.Пракаповіч далажыў кіраўніку дзяржавы аб мерах па стабілізацыі курса беларускага рубля і праводзімай палітыцы валютнага рэгулявання, якія прымаюцца Нацбанкам і банкаўскай сістэмай рэспублікі, паведаміла прэс-служба прэзідэнта. У ходзе гутаркі таксама былі абмеркаваны пытанні, што датычаць падрыхтоўкі сустрэчы кіраўніка дзяржавы з работнікамі банкаўскай сістэмы, якая запланавана на красавік. П.П.Пракаповіч праінфармаваў А.Р.Лукашэнку аб кадравай палітыцы, якую праводзіць кіраўніцтва Нацыянальнага банка, і па шэрагу іншых пытанняў яго дзейнасці.

БЕЛТА.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 164 АБ НАЗНАЧЭННІ Ю. М. АЛЫМАВА ЧЛЕНАМ ПРАЎЛЕННЯ НАЦЫЯНАЛЬНАГА БАНКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

У адпаведнасці з пунктам 9 артыкула 84 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь назначыць Алымава Юрыя Міхайлавіча членам праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь з наступным узгадненнем яго назначэння з Саветам Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

27 сакавіка 1998 г., г. Мінск.

СТВОРАНЫ СПЕЦЫЯЛЬНЫ КААРДЫНАЦЫЙНЫ САВЕТ

У мэтах далейшага ўдасканалення грашова-крэдытнай і фінансавай палітыкі распараджэннем прэм'ер-міністра Сяргея Лінга 26 сакавіка створаны спецыяльны каардынацыйны савет пры ўрадзе рэспублікі. У яго састаў увайшлі міністры фінансаў і эканомікі, а таксама кіраўнікі такіх вядучых беларускіх камерцыйных банкаў, як «Белзнешэканомбанк», «Белбізнесбанк», «Беларусбанк», «Белаграпрамбанк», «Пріорбанк» і інш. Прэм'ер-міністр Сяргей Лінг, які ўзначаліў савет, бачыць яго асноўную задачу ў адпрацоўцы ўзгодненых дзеянняў па рэалізацыі раней прынятай урадам праграмы неадкладных мераў па стабілізацыі валютнага рынку і абменнага курсу беларускага рубля.

БЕЛТА.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ БАНК КАРЭКЦІРУЕ СВАЮ ФІНАНСАВУЮ ПАЛІТЫКУ

Нацыянальны банк Беларусі зноў дазволіў праводзіць плацяжоў у беларускіх рублях з рахункаў рэзідэнтаў на рахункі замежных банкаў. Рашэнне аб прыпыненні такіх аперацый дзейнічала ў перыяд з 23 па 27 сакавіка.

Спецыяльнай пастановай Савета Міністраў і Нацыянальнага банка краіны вызначаны таксама пералік імпартуемых тавараў і паслуг, якія аказваюцца за межамі рэспублікі і аплачваюцца толькі ў замежнай валюце. Сярод іх некаторыя віды прадуктаў харчавання, прамысловыя тавары, транспартныя, турыстычныя і паліграфічныя паслугі. Дзеянне гэтага дакумента не распаўсюджваецца на дагаворы, заключаныя да 30 сакавіка і выкананыя да 1 мая гэтага года.

Акрамя таго, устанаўліваецца, што часовае прыпыненне плацяжоў у беларускай валюце паміж замежнымі банкамі не распаўсюджваецца на аперацыі па пераводу пенсій, аліментаў, заработнай платы, стыпендый, паштовых пераводаў грамадзян.

БЕЛТА.

ВЕРСІІ ЦІ «ПАДМОЧАНЫ» АЎТАРЫТЭТ БЕЛАРУСКАГА РУБЛЯ? ЧАС ПАКАЖА

Як і чакалася, Нацыянальны банк учора адмяніў рашэнне ад 23 сакавіка, якім абмяжоўваў паступленні беларускіх рублёў на рахункі нерэзідэнтаў. Такім чынам, у Расійскага Цэнтрабанка з'явілася рэальная падстава пайсці нам насустрач і «даць рэкамендацыю» аб узнаўленні аперацый з беларускім рублём. Праўда, у пятніцу таргі па беларускай валюце не вяліся. Магчыма, «эпапея» рубля працягнецца ў панядзелак. Хоць многія спецыялісты камерцыйных банкаў і лічаць, што знешне здаровы стан «зайца» ўнутры рэспублікі наўрад ці ў той жа першапрастольнай захаваецца. Падставы для гэтага, як ні горка прызнаваць, маюцца. Амаль тыдзень, калі дзейнічала рашэнне нашай установы аб абмежаванні тут таксама адыграе сваю ролю: што ні казаць, а аўтарытэт беларускага рубля «падмочаны». Не выключаюць банкіры і таго, што многія «нянашыя» з аднаўленнем таргоў на першым часе пастараюцца пазбавіцца ад «зайца», што, зразумела, там зноў апусціць яго курс. Некаторыя нават прадказваюць, што ён выпаўзе за межы ў 60 тысяч рублёў. Часам пэўныя пралікі дарагога каштуюць. Аднак не будзем забягаць уперад.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	5.53	18.37	12.44
Віцебск –	5.42	18.28	12.46
Магілёў –	5.42	18.26	12.44
Гомель –	5.38	18.24	12.46
Гродна –	6.06	18.54	12.48
Брэст –	6.10	18.51	12.41

МЕСЯЦ

Маладзік 28 сакавіка
З 5.36 — 2-я месяцавыя суткі.
Месяц у сузор'і Авена.

ІМЯНІНЫ

Пр. Агапія, Аляксандра, Дзіянісія.
К. Яна, Анэлі

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца пераменная воблачнасць, месцамі невялікія дажджы. Тэмпература паветра ў Мінску і Віцебску — 4—6, Магілёве і Гомелі — 5—7, Брэсце і Гродне — 6—8 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў, толькі ўначы 30-га ў паўночнай палавіне рэспублікі пройдуць невялікія дажджы. Тэмпература ўначы 29-га — 0—5 градусаў ніжэй нуля, 30-га — каля нуля; удзень — 6—11, 30-га па захаду да 15 градусаў цяпла.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ У КАМЕРЦЫЙНЫХ БАНКАХ І АФІЦЫЙНЫ КУРС, УСТАНОЎЛЕНЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫМ БАНКАМ НА 27 САКАВІКА 1998 г. (па стану на 15.00)

Назва банка	USD		DM		RUR		Тэлефон для даведак
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Мінск (0-17)							
Белпрамбудбанк	41000	42000	22300	23000	6700	6900	233-2110
Мінсккомплексбанк	41500	42000	22700	22950	6800	6850	228-2055
Пріорбанк	41000	42000	22400	22900	6700	6900	245-5721
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	33610.00		18456.89		55200.00		Курс на 28.03.1998
Цэнтрабанк Расіі	6.1040		3.3502				

На працягу дня ўстаноўленыя курсы могуць мяняцца, курсы галаўнога ўпраўлення банка могуць неістотна адрозніваццa ад курсаў, установленых у абменных пунктах. Інфармацыя атрымана ад галоўных упраўленняў негандлёвых аперацый адпаведных банкаў.

Агенцтва ГРАЎЦОВА.

КУРСЫ ЗАМЕЖНЫХ ВАЛЮТ НА МІЖНАРОДНЫМ РЫНКУ

Рынкавы намінальны курс	56000	60000	30761	32976,09	9139	9851	
Рэальна абгрунтаваны намінальны курс (прыблізна)	48500	49000	27000	27500	8000	8500	

«ЗВЯЗДА» ПАДТРЫМЛІВАЛА І ДАЛЕЙ БУДЗЕ ЛАБІРАВАЦЬ ІНТАРЭСЫ АЙЧЫННЫХ ВЫТВОРЦАЎ, ЧЫЯ ПРАДУКЦЫЯ АДПАВЯДАЕ СУЧАСНЫМ ПАТРАБАВАННЯМ ПА ЯКАСЦІ, ДЫЗАЙНУ, ЗРУЧНАСЦІ ВА ЎЖЫВАННІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Адкрытае акцыянернае таварыства «Мінскі прыборабудаўнічы завод» з'явілася ў выніку акцыяніравання вядомага дзяржаўнага прадпрыемства «БелВАР». Сёння яно забяспечвае значную частку рынку СНД радыёвымяральнай апаратурай (асцылографы, вальтметры і інш.), электрабытавымі прыборамі (міксеры, мясарубкі, кіпяцільнікі, дрылі, пілы і інш.).

На заводзе асвоены выпуск лічбавых АТС, тэлевізійных цюнераў, аўтамабільных акумулятараў і іншай прадукцыі. Пераканаіы, што прадукцыю Мінскага прыборабудаўнічага завода рэкламаваць не трэба: яна карыстаецца вялікім попытам у Беларусі, Расіі і іншых краінах СНД. Чытачы «Звязды», удадльнікі прызоў розыгрышу латарэі, змогуць пераканацца ў высокай якасці тавараў гэтага прадпрыемства. Выйгрышы дасталіся:

ЭЛЕКТРАШЫНКОЎКА

Малахавай Наталлі Іванаўне, г. Мінск.

ЭЛЕКТРАМЯСАРУБКА

Салагубаву Уладзіміру Сідаравічу, Жлобінскі раён, в. Мармаль.

ЭЛЕКТРАДРЫЛЬ

Шкленніку Славаміру Васільевічу, г. Ліда.

ЭЛЕКТРАПРАС

Палігенька Вользе Маркаўне, Бярэзінскі раён, в. Вешаўка;
Макуцені Ядвізе Васільеўне, Капыльскі раён, в. Жыліхава;
Стральчэні Галіне Сямёнаўне, Ганцавіцкі раён, в. Чудзін;
Баранавай Надзеі Пятроўне, г. Рагачоў.

ПРЫБОР ДЛЯ ЗАВІЎКІ ВАЛАСОЎ «НАДЗЕЙКА»

Салтан Валянціне Іосіфаўне, Стаўбцоўскі раён, в. Кляцішча;
Барысенку Васілю Мартынавічу, г. Глыбокае.

ГЛЮКАМЕТР

Міхалькевічу Уладзіміру Сцяпанавічу, Смаргонскі раён, в. Мілідаўшчына;
Алейнікавай Валянціне Карнеевне, г. Буда-Кашалёў.

Лідскі завод электравырабаў — прадпрыемства, якое апошнім часам дынамічна развіваецца. Як вядома, рост цэн на энерганосьбіты, адсутнасць неабходнай колькасці энергарэсурсаў у Беларусі паставілі задачу значнага зніжэння энергаспажывання. Распрацавана рэспубліканская праграма. Лідскі завод актыўна ўключыўся ў яе рэалізацыю, узяўшы курс на вытворчасць энергазберагальных свяцільнікаў з люмінесцэнтнымі лямпамі. Сёння тут выпускаецца шырокі асартымент свяцільнікаў для асвятлення грамадскіх будынкаў, лесвічных клетак з люмінесцэнтнымі лямпамі, што дае магчымасць эканоміць затраты электраэнергіі на асвятленне ў шэсць разоў. Высокая светлавая аддача, вялікі тэрмін службы, добры спектр выпраменьвання... Выкарыстанне прадукцыі Лідскага завода электравырабаў дазволіць дзяржаве эканоміць мільярды рублёў. Вырабы прадпрыемства карыстаюцца вялікім попытам у краінах СНД. Што датычыцца тавараў народнага спажывання, то, спадзяёмся, яны дапамогуць нашым чытачам стварыць у доме цеплыню і ўтульнасць. Прадукцыю завода выйгралі:

ЛЮСТРУ

Жыхалка Алег Юльяназіч, Нясвіжскі раён, в. Юшавічы;
Сідараў Аляксандр Уладзіміравіч, Маладзечанскі раён, пас. Бярэзінскае;
Балаш Міхаіл Віктаравіч, Мядзельскі раён, в. Буйкі;
Матусевіч Уладзімір Браніслававіч, г. Крупкі;
Быстрыцкая Зоя Ігнатаўна, Лідскі раён, в. Ганчары;
Лягун Надзея Міхайлаўна, Калінкавіцкі раён, в. Шынчы;
Кімстач Францішка Людвікаўна, Докшыцкі раён, в. Асавок;
Ладзін Цімафей Ясонавіч, Лепельскі раён, в. Макараўшчына.

БРА

Гнядзько Уладзімір Антонавіч, Клецкі раён, в. Цепра;
Крэчык Ніна Міхайлаўна, Слонімскі раён, в. Новадзявяткавічы;
Лях Ірына Канстанцінаўна, Іўеўскі раён, в. Іванкі;
Міхалап Тамара Міронаўна, г. п. Кіраўск;
Казіцкі Рыгор Цімафеевіч, Лоеўскі раён, в. Н-Баршчоўка.

НАСТОЛЬНУЮ ЛЯМПУ

Мамонька Павел Юльянавіч, Нясвіжскі раён, в. Андрушы;
Бялецкая Святлана Сцяпанаўна, Слонімскі раён, в. Навасёлкі;
Асон Людміла Іванаўна, Докшыцкі раён, ст. Круляўшчызна.

ПАДВЕС

Гарахавік Ірына Іосіфаўна, Стаўбцоўскі раён, в. Дзераўная;
Унучка Тэрэса Вікенцьеўна, Валожынскі раён, в. Пугачы;
Бондар Марыя Іосіфаўна, г. Ганцавічы;
Мазалевіч Міхаіл Уладзіміравіч, Іўеўскі раён, в. Лазduны;
Бабіла Аліна Іосіфаўна, Слонімскі раён, в. Сянькоўшчына.

І не менш прыемнае. Здаецца, да гэтага ўжо прывыклі чытачы «Звязды»: у кожным розыгрышы латарэі ў нас абавязкова разыгрываюцца «жывыя» прызы. На гэты раз іх прадаставіў нам у рэспубліканскім аб'яднанні «Белптушкапрам». У тым, што гэта рупліва калектыў сёння працуе напружана, але стабільна і выніkова, маркуем, пераканаліся і многія нашы чытачы, якія наведваюць яго фірменныя магазіны (па ўсёй рэспубліцы іх звыш чатырохсот). У мінулым годзе ў аб'яднанні атрымана 2 млрд. 87 млн. штук яек, 73 тыс. тон птушынага мяса. Акрамя таго тут выпякаецца хлеб, вырабляюцца макарона, ікра бялковая, 15 гатункаў каўбасы, маянэз, пельмені, вялікая колькасць паўфабрыкатаў. Клапоцяцца тут і аб тых, хто імкнецца на сваім падворку вырошчваць птушку. Для іх прапануюцца куранята, гусяняты і маленькія індычкі. «Жывыя» прызы «Звязды» і «Белптушкапрама» выйгралі:

КУРАНЯТ

Рудзеня Уладзімір, г. Любань;

ГУСЯНЯТ

Краўчук Людміла Валянцінаўна, Пружанскі раён, в. Лінова;

ІНДЫЧАНЯТ

Суша Марыя Антонаўна, Чэрвеньскі раён, саўгас «Новыя Зялёнкі».

ПАДПІСКУ «ЗВЯЗДЫ» НА ДРУГОЕ ПАЎГОДДЗЕ 1998 ГОДА ВЫЙГРАЛІ:

Жучко Ірына Анатольеўна, Капыльскі раён, п/а Сл. Кучынка;
Цібароўскі Васіль Канстанцінавіч, г. Кобрын;
Гардзейчык Часлава Вітольдаўна, Шчучынскі раён, в. Лычкаўцы;
Мяшчэра Тамара Іванаўна, Асіповіцкі раён, в. Каменічы;
Саленік Жанна Мікалаеўна, г. Мінск;
Гармель Лідзія Рыгораўна, Акцябрскі раён, в. Любань;
Трацці Яўген Пятровіч, г. Віцебск.

ВЫПІСВАЙЦЕ І ЧЫТАЙЦЕ «ЗВЯЗДУ»! ВЫЙГРАВАЙЦЕ ПРЫЗЫ БЕЛАРУСКІХ ВЫТВОРЦАЎ!

Уладзімір АЛЯХНОВІЧ.

Добры дзень, шаноўны чытач!

Я магу звяртацца да цябе «на ты», праўда? Мы ж даўно знаёмыя: твае пісьмы я атрымліваю штодня. Даруй, што не магу адказаць табе на ўсе асабіста, вось так, праз газету. Я б з задавальненнем, але ў рэдакцыі працуюць яшчэ тры дзесяткі чалавек, якія таксама ўвесь час маюць нешта сказаць табе. Таму я і тут пастараюся пісаць як мага карацей: трэба ж пакінуць месца і для астатніх...

Як твае справы — я пытацца не буду, пра іх з тваіх допісаў я ведаю нават больш, чым ты думаеш. Лепш я раскажу табе пра сваё жыццё. Дакладней, пра сваю работу. Пра асабістае пісаць не буду: ведаю, у цябе і сваіх турбот хапае... А вось праца... Ведаеш, шаноўны чытач, мая праца — гэта твае пісьмы. Вось таму я і хачу крыху пра яе расказаць. Думаю, табе будзе цікава...

Ты не ўяўляеш, з якім хваляваннем і нецярплівасцю я штодня пачынаю разбіраць рэдакцыйную пошту. Увесь час думаеш: вось зараз трапіцца пісьмо ад шчаслівага чалавека, які хоча расказаць аб сваёй радасці... Але марныя мае спадзяванні... Калі ёсць у цябе тое шчасце, ты аб ім чамусьці маўчыш, шаноўны чытач. Баішся, каб не сурочылі? Што ж, можа яно і правільна... А вось бяды і турбот у цябе ой як шмат! Амаль у кожным тваім допісе — трагедыя, боль, просьба: дапамажы, газета... Ты б бачыў мой твар, калі я прачытаю твае пісьмы. Я ж увесь твой боль перажываю разам з табой. І хочацца паплакаць, завыць ад несправядлівасці, з якой ты сутыкнуўся. Але я бяру сябе ў рукі, і пачынаю думаць аб іншым: як табе дапамагчы. Гэта ж мая работа...

Ты не ўяўляеш, як я радуюся, калі пошта прыносіць станоўчыя адказы на твае пісьмы, якія мы перасылаем у больш кампетэнтныя ў тваіх пытаннях арганізацыі. Як усцешваюся (і, нават пакаюся: крыху ганаруся сабой), калі даведаюся, што пры пасрэдніцтве нашай «Звязды» асвятліліся вуліцы ў нейкай вёсцы, недзе загаварыла, нарэшце, радыё, у кагосьці запрацаваў адрамантаваны тэлефон. Я проста трыумфую, калі ўдаецца дапамагчы табе дабіцца справядлівасці: аднавіцца на рабоце, атрымаць нявыплачаныя грошы, зняць незаконную вымову... Я з палёгкай уздыхаю, калі прыходзяць адказы на пастаўленыя табой пытанні, радуюся, што ты зможаш вырашыць свае праблемы, спадзяючыся на нашу газету...

Але здараецца і так, што я адчуваю бяссілле разам з табой. Вось пісьмо з Лунінца ад спадарыні А. Яна дзеліцца сваёй крыўдай: на пахаванне маці, якая ўсё жыццё прарабіла на хлебазаводзе, гэты самы хлебазавод не выдзеліў ні рубля. Ну чым тут дапаможаш? Калі б аддзел сацзабеспячэння не выплаціў належныя грошы — іх можна было б спагнаць па закону. А ці выплачваць дапамогу ад прадпрыемства — справа сумлення кіраўнікоў прадпрыемства... Прыходзяць лісты з просьбай знайсці гады стажу падчас працы, напрыклад, на Камчатцы ў 50-ыя гады на прадпрыемстве, якога ўжо даўно не існуе. Можна толькі паспачуваць: развалілася вялікая краіна, і мы ўсе ў нечым — ахвяры гэтага развалу. Але хочацца яшчэ і спытацца: а дзе ж ты быў раней, шаноўны? Чаму спахапіўся толькі цяпер?..

Я з цікавасцю чытаю твае развагі па розных пытаннях і праблемах нашага жыцця. Калі яны вартыя ўвагі ўсіх, яны з'яўляюцца (тут ты сам мне не дасі зманіць!) у спецыяльнай рубрыцы «Прашу слова». Але, пагадзіся, зусім не варта друкаваць сон спадара Д. з Рагачова ці абурэнне спадара М. з Мінска тым, што камусьці далі не тую ўзнагароду...

Ведаеш, мне нярэдка бывае прыкра і сорамна за цябе, шаноўны. Некаторыя твае пісьмы я з грэблівасцю бяру двума пальцамі. Гэта — ананімкі, у якіх ты пішаш, што ў суседа занадта многа зямлі, што суседка працуе не па спецыяльнасці, што даярка з твайго калгаса крадзе малако... Прабач, калі гэта праўда, то чаму ты не заявіш аб гэтым на ўвесь голас, на месцы. Чаго ты баішся? Навошта пішаш у газету не падпісваючыся? На твой «сігнал» прыватнага характару, а лепш, мне здаецца, назваць яго «кляўзай», ніхто не паедзе разбірацца. Хаця б таму, што «сігнал» не падпісаны. Карацей, такая пісаніна — дарэмнае марнаванне тваёй паперы і чарніла і майго часу...

А яшчэ больш прыкра становіцца мне, калі ты мяне падманваеш. Я ж табе веру, шаноўны чытач, як жа інакш. Дагэтуль успамінаю чуллівы ліст сп. Карпенка з Бярозаўскага раёна: не магу, маўляў, з дзецьмі прапісацца. Апублікавалі яго ў «Крыку душы». А праз месяц — адказ: Карпенка з'ехала з вёскі, яна даўно ў вышуку па абвінавачанню ў крадзяжы. Вынік — мне прыйшлося публічна пасыпаць попелам сваю даверлівую галаву... Прыйшло пісьмо з Дзятлаўскага раёна ад сп. Калпаковай, якая хацела ўдакладніць нешта наконт пенсіі. Даслалі ў Дзятлаўскі сабес, адтуль адказ: Калпакова на ўліку не стаіць. Выходзіць, прозвішча выдуманае. Навошта было тады турбаваць людзей?.. Ці вось яшчэ — ліст (не ведаю, каторы ўжо па ліку) ад спадара Д. з Маладзечна. Ён лічыць, што яму няправільна вызначылі групу інваліднасці. Рэдакцыя накіроўвае ліст медыкам, адтуль — адказ: «галоўны эксперт вобласці наведаў вас дома, вас не аказалася. Раім прыйсці на абследаванне ў паліклініку». Шаноўны Д. чамусьці ў паліклініку не ідзе, тады яго выклікаюць у Мінск, у Інстытут экспертызы. Што, думаеш, робіць спадар Д.? На абследаванне ён не з'яўляецца, затое акурат праз месяц піша чарговы ліст у рэдакцыю. І што ты загадаеш з гэтым лістом рабіць? І хто тут, выбачайце, крайні? Не рэдакцыя ж вызначае групу інваліднасці. Ці вось грамадзянка І. з Капыльскага раёна скардзіцца на зяця, супраць якога мясцовыя органы не ўзбуджаюць крымінальную справу. З самымі лепшымі намерамі — дапамагчы няшчасным жанчынам — накіроўваем скаргу ў пракуратуру. Адтуль адказ: «аб фактах ні І., ні яе дачка ў праваахоўныя органы не звярталіся...» І каму тут чырванець трэба? Даводзіцца мне...

Твая паспешлівасць, бывае, проста смешыць. Спадар З. з Нясвіжскага раёна, не знайшоўшы квіток на страхоўку хаты, тут жа напісаў у рэдакцыю: куды, маўляў, пайшлі мае грошы? Пісьмо ляціць у Нясвіж, у Дзяржстрах. Адтуль камісія едзе на месца разбірацца і... знаходзіць злашчасны квіток, які спадар З. проста забыўся, куды паклаў... Смешна, праўда? Але ж людзі ехалі, турбаваліся... Ці не варта было, перш чым узяцца за ручку, пакапацца крыху ў памяці?

Мяне, канешне, кранае што ты заўсёды, нават дробязямі, дзелішся са мной... Але... Спадарыня С. з Дзяржынскага раёна скардзіцца на суседку, чый сабака задушыў двух яе гусей. Рэдакцыя ж не можа вырашаць усе дваровыя канфлікты. Для гэтага ёсць участковы. Ці грамадзянін Ф. са Слуцка, напэўна, натхнёны тым, што рэдакцыя дапамагла жыхарам дома ў Шчучыне ліквідаваць патоп, скардзіцца, што ў яго працякае, прабачце, унітаз. Але ж жыхары Шчучына абабілі парогі ўсіх інстанцый, перад тым як напісаць у газету. А спадар Ф. наўрад ці выклікаў нават сантэхніка...

І яшчэ момант, які часам мяне нават крыўдзіць: ты няўважліва чытаеш нашу газету. Здаецца, зусім нядаўна «Пытальнік» пісаў пра гэта — а зноў ідуць пісьмы з аналагічнымі пытаннямі. Даводзіцца пісаць табе адказы, указваючы, дзе ты можаш пачытаць аб гэтым больш падрабязна. Не крыўдзіся, калі ласка, на мае заўвагі, мяркую, абгрунтаваныя. Мы ж — даўнія знаёмыя, праўда?

Спадзяюся, ты не вельмі стаміўся, чытаючы маю пісаніну. Зрэшты, нічога страшнага: я ж цярпліва чытаю цябе штодня...

Як заўсёды, чакаю тваіх лістоў. Пішы, шаноўны чытач.

Заўсёды твой

рэдактар аддзела пісьмаў
Алена ЛЯЎКОВІЧ.

ПАРЛАМЕНЦКІ ВІЗІТ ЗАВЕРШАНЫ

Заключная частка знаходжання дэлегацыі Нацыянальнага сходу Беларусі ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы была прысвечана азнаямленню з буйнейшым індустрыяльным і фінансава-эканамічным цэнтрам гэтай краіны — Шанхаем.

Анатоль Малафееў, Павел Шыпук і іншыя дэпутаты вывучылі своеасаблівы эканамічны раён пад назвай Новая эканамічная прастора Пудун і, у прыватнасці, зону прамысловага развіцця Цзіньцяо. 26 сакавіка адбылася таксама сустрэча са старшынёй Сходу народных прадстаўнікоў Шанхая.

Вялікую цікавасць ва ўдзельнікаў дэлегацыі выклікала наведванне Баошаньскага металургічнага камбіната. Як вядома, падобныя вытворчасці характарызуюцца моцнай забруджанасцю і звычайна нясуць вялікую небяспеку для навакольнага асяроддзя. Аднак кітайскія вытворцы забяспечылі на прадпрыемстве настолькі высокія экалагічныя ўмовы, што паблізу з цяжкай і «бруднай» вытворчасцю вельмі добра адчуваюць сябе насельнікі заапарка. Гэтым і здзівілі кітайцы беларускіх парламентарыяў.

У шэрагу іншых аб'ектаў, якія наведала ў Шанхаі беларуская дэлегацыя, адна з самых высокіх у свеце тэлевізійная башня. Кіраўнікі Нацыянальнага сходу, падняўшыся на яе, нават пакінулі свае аўтографы ў Кнізе ганаровых гасцей.

Як паведамілі «Звяздзе» ў прэс-службе Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, 28 сакавіка праграма афіцыйнага знаходжання парламенцкай дэлегацыі будзе завершана, а праз дзень яе ўдзельнікі, вярнуўшыся ў Мінск, змогуць падзяліцца першымі ўражаннямі.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

МАСЛА — НЕ ЦУКАР, АЛЕ ТАКСАМА МОЖА «РАСТВАРАЦЦА»

Аб тым, што нашы прадукты ў вялікай колькасці скупляюцца і вывозяцца за межы рэспублікі, сведчаць канкрэтныя лічбы. У прыватнасці, у Брэсцкай вобласці з пачатку года (па стану на апошнюю дэкаду сакавіка) праз гандлёвую сетку рэалізавана 850 тон масла, што на 120 тон больш, чым было яго прададзена за такі ж перыяд летась. Каўбасных вырабаў рэалізавана амаль на трэць больш — 1700 тон. Не цяжка здагадацца, што, нягледзячы на строгую забарону, там-сям ёсць магчымасць для скупкі прадуктаў вялікімі партыямі. Па меры сіл праваахоўныя органы спрабуюць прыняць пэўныя контрмеры. У Пінску, напрыклад, была затрымана грамадзянка Украіны, якая атрымала са склада 80 кілаграмаў масла. А супрацоўнікі Ленінскага РАУС горада Брэста затрымалі двух «карабейнікаў» — яны скупілі вялікую колькасць глазураваных сыркоў. Па абодвух выпадках узбуджаны крымінальныя справы.

Як паведаміў старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Мікалай Дамашкевіч, які пабываў днямі ў Брэсце, у Мінскай вобласці была затрымана вялікая партыя мяса. Атрымаўшы адпаведны дазвол у Міністэрстве сельскай гаспадаркі і харчавання, фірма «Аграсэрвіс-6» скупляла за бясцэнак свініну — ад 12 да 50 тысяч рублёў за кілаграм жывой вагі. Мяса гэта прызначалася для разлікаў за энергарэсурсы. Такім чынам яго было закуплена звыш 500 тон, аднак толькі 22 тоны засталіся ў Беларусі. Па гэтаму факту цяпер таксама вядзецца разбор.

Іван КУКСА, БЕЛТА.

Інфарм-какта́йль

Аднаму жыхару Тэль-Авіва ўдалося купіць участак пад дачу... на Марсе. І па вельмі сходнай цане — усяго за 15 долараў. Кожнаму гаспадару купленага ўчастка фірма ўручае пранумараваны план яго ўласнасці. Уся тэрыторыя Марса разбіта на 3 мільёны ўчасткаў. І каля 400 ужо прададзена.

ІТАР-ТАСС

Газетай было праведзена бліц-апытанне сярод брытанак ва ўзросце ад 18 да 25 гадоў, ці згодны яны прыйсці на працу голымі за мільён долараў. Вось што яно паказала: дзве з васьмі дакладна адказалі «так». Яшчэ адна сказала б «так», але сумняваецца, што ёй дадуць такую суму, паколькі ў яе не вельмі стройная фігура. Трэцяя згадзілася б, але не на цэлы дзень. Астатнія і за мільён не захацелі хадзіць па офісу ў чым маці нарадзіла.

«Дэйлі стар»

Напярэдадні 80-годдзя аб'яўлення незалежнасці рэспублікі некалькі эстонскіх міністраў па выпадку юбілею выпісалі самі сабе буйныя прэміі з фондаў уласных устаноў. Гісторыя стала вядома грамадскасці. За руку злавілі нават прэм'ера Марта Сіймана. А вось міністр фінансаў Март Отман паведаміў, што нічога... не ведаў аб прэміях. Затое міністр эканомікі Яак Лейман нічога не адмаўляў і нават патлумачыў, што такім чынам кампенсуе страты, паколькі раней быў прадпрымальнікам. Урад вырашыў: прэміі, выпісаныя сабе, міністры павінны вярнуць у дзяржаўную касу.

«Труд»

КРАСА І СІЛА

АНТАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАЙ ПАЭЗІІ

Анталогію вядзе Анатоль СЫС.

Уладзімір ДУБОЎКА (1900—1976)

Гляджу і не магу налюбавацца на гэтага чалавека.

Кожная рысачка ягонага твару — гэта ўвасабленне нашай паэзіі.

Сёння з раніцы сустрэў самага галоўнага архіварыуса гісторыі беларускай літаратуры — Адама Мальдзіса. Балазе, жывём побач. Адам мне распавёў, што жывога Дубоўку бачыў усяго тры разы. Што ён быў вельмі інтэлігентным, жывым чалавекам, не зважаючы на тое, што праседзеў у сталінскіх канцлагерах больш за 20 гадоў і, дарэчы, нікога не «заклаў». Што Уладзімір Караткевіч яго называў не інакш як Патрыярхам!

Шкада, у Анталогіі змяшчаецца толькі адзін верш. А так бы я надрукаваў усяго Дубоўку. «О, Беларусь, мая шыпшына...» — гэта ён напісаў пра сябе і пра нас.

Верш, які вы сёння пачытаеце, паэт напісаў у 24 гады. Верш трошачкі нязграбны. Гэта па маладосці. Але як шчыра, як шчымліва, як прыгожа! Быццам бы Кроў...

ТЫ РУКУ СВАЮ ЗАБІНТАВАЛА

Ты руку сваю забінтавала,
маладая... як цябе і клікаць?
Маё сэрца рвецца на кавалкі
і сьціскаецца тугой вялікай.

Вусны пацалую шчыра, моцна,
прытуліся... Хай гавораць людзі:
Словы іх, як палыновы воцат,
зьвінавацяць і мяне ў блудзе.

Ці-ж я буду скардзіцца на крыўду:
у душы паэты — чорт зламае карак
Плач душою, а часіны прыдуць,
сьлёзы завіюцца у каралі.

Ты руку сваю забінтавала,
чым я раны сэрца забінтую?
Яно рвецца, рвецца на кавалкі
за сябе, цябе і за другую.

З кнігі «Трысьцё» (1925).

Годовой бухгалтерский баланс
на 1 января 1998 года
ОАО «Белгазпромбанк»,
г. Минск, ул. Притыцкого, 60/2

Лицензия на совершение банковских операций выдана НБ РБ 28.XI. 1997 г., № 16

млн. руб.

АКТИВ

№	Наименование статей	Сумма
1	2	3
1.	Денежные средства и драгоценные металлы	8,381.0
2.	Средства на корреспондентских счетах в банках	152,563.2
3.	Обязательные резервы	22,732.2
4.	Кредиты и депозиты банкам	161,621.6
	из них:	
	- просроченная и сомнительная задолженность	-
5.	Кредиты клиентам	180,917.8
	из них:	
	- просроченная и сомнительная задолженность	3,260.4
6.	Ценные бумаги	162,334.2
7.	Долгосрочные финансовые вложения, инвестиции	20.4
8.	Основные средства и нематериальные активы	59,221.6
9.	Прочие активы	15,816.4
	Всего активов	**763,608.4**

ПАССИВ

№	Наименование статей	Сумма
1	2	3
1.	Средства банков на корреспондентских счетах	49,836.9
2.	Кредиты и депозиты банков (включая НБ РБ)	202,074.5
3.	Средства клиентов	266,522.9
4.	Долговые обязательства банков	136.0
5.	Прочие пассивы	10,154.5
6.	Капитал и резервы	234,883.6
	- уставный капитал	160,392.5
	- фонды банка	33,230.8
	- фонд переоценки	17,858.9
	- нераспределенная прибыль (убыток)	5,969.8
	- прочие	17,431.6
	Всего пассивов	**763,608.4**

Отчет о прибылях и убытках
на 1 января 1998 года
ОАО «Белгазпромбанк»,
Минск, ул. Притыцкого, 60/2

млн. руб.

ДОХОДЫ БАНКА

Наименование статей	Сумма
1. Процентные доходы	118,374.9
2. Комиссионные доходы	76,039.1
3. Прочие банковские доходы	234,374.9
4. Поступления по уменьшению резервов	294.3
5. Непредвиденные доходы	3.3
6. Прочие	1,768.2
из них:	
- прочие операционные	1,768.2
Всего доходы	**430,854.7**
Прибыль (+)	**17,056.5**
Убыток (-)	-

РАСХОДЫ БАНКА

Наименование статей	Сумма
1. Процентные расходы	88,627.1
2. Комиссионные расходы	5,849.9
3. Прочие банковские расходы	222,230.9
4. Отчисления в резервы	8,183.7
5. Непредвиденные потери	-
6. Прочие	88,906.6
из них:	
- прочие операционные	86,818.6
Всего расходы	**413,798.2**

Аудиторским обществом «Аудитэл» (лицензия Аудиторской палаты Республики Беларусь № 33 от 30 сентября 1993 г. и лицензия Национального банка Республики Беларусь № 2 от 25 ноября 1994 г.) в соответствии с установленными требованиями банковского законодательства проведена аудиторская проверка годового бухгалтерского баланса на 1.01.98 г. и отчета о прибылях и убытках за 1997 год совместного белорусско-российского открытого акционерного общества «Белгазпромбанк».

По итогам проверки и аудиторских исследований первичных бухгалтерских документов, отчетов и различного вида материалов сделано заключение о достоверном отражении сведений в бухгалтерском балансе по состоянию на 1.01.98 г. и отчете о прибылях и убытках за 1997 год, а также соответствии ведения бухгалтерского учета нормативным требованиям Национального банка Республики Беларусь.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

БЫЛЫЯ І ЦЯПЕРАШНІЯ ХУТАРАНЕ. МАЯ РАДНЯ...

ХУТАР — ТАЯМНІЦА МАЙГО ДЗЯЦІНСТВА.

Паглядаючы сёння на печку ў роднай хаце, так і не магу ўцяміць, як мы туды ўбіваліся. Залазіў тата — далёка не мізэрны — мы, дзятва, і ён пачынаў свае аповяды. Малому найбольш прыемна слухаць пра дзяцінства бацькоў. Цяпер ужо гэта дакладна ведаю, бо бачу цікаўнасць да майго маленства ўласных дзяцей.

Гутарылі найбольш доўгімі зімовымі вечарамі.

Бацька расказваў пра хутар. Назва сама па сабе цікавая — «Бойдаўшчына». Напэўна, тлумачыцца: бой за айчыну. І пацвярджэнне нібыта ёсць. Тата распавядаў пра курган, які разрабавалі пры Саветах. А раней, паводле ягоных слоў, забаранялі гэта рабіць.

— Вя-я-лікія баі тут ішлі, — тлумачыў ён сур'ёзна.

Жыло на Бойдаўшчыне некалькі сем'яў. Прыгадваю, як адтуль прыходзілі да нас пагасцяваць родны дзядулеў брат — дзед Антось. Памятаю няшмат: гулялі ў карты і ён скручваў самакруткі, дастаючы тытунь з табакеркі.

Зрэшты, не гэта галоўнае. Хутар, відаць, найперш, не жытло, а кавалак зямлі і лес. Тым і адрозніваецца ад лецішча-дачы. Пра лес бацька ўвогуле часта распавядаў. І грыбы мне спадабалася збіраць мо таму, што ён часта казаў:

— Раніцою, пакуль усе спалі, я падымаўся і ішоў у наш лясок. Ведаў, пад якім кустом шукаць грыбы. Пакуль прачнуцца, я ўжо кошык прынясу.

* * *

Мае нататкі — не гістарычны экскурс і не публіцыстычны матэрыял, наадварот, пра неабходнасць хутароў у Беларусі напрыканцы XX стагоддзя.

Яны — сённяшні дзень, але і мінуўшчына. І ніхто не дасць адказ пра будучыню. Яна ж не вызначаецца дзесяткам гадоў. Мо праз сто ўвогуле ўсе па хутарах замест вёсак будуць жыць. Хто ведае?

Мы стараемся думаць пра запаветныя куткі Беларусі, ці пра рэдкіх жывёл. Заносім іх у «Чырвоную кнігу». Стварыць такую для хутароў няварта, але ставіцца да іх больш далікатна не пашкодзіць. Хаця б як да месца, дзе перапляталіся памяць і рэальнасць. Ды і ў нацыянальным характары беларуса шмат рысаў хутаранца.

* * *

Савецкая ўлада не паспела з 39-га па 41-шы заняцца хутарамі ўшчыльную. Вайна перашкодзіла. І тут партызаны знаходзілі свой прытулак.

Я ўжо неяк пісаў пра тыя гады на дзедавым хутары. І пра далікатнасць адступленцаў савецкага войска, і пра паводзіны родных партызан, і пра тое, як немец выратаваў сям'ю ад расстрэлу.

Мусіць, у вайну і зразумелі хутаране: каля людзей жыць больш спакойна. Пачалі стварацца калгасы, людзі пасунуліся ў вёску.

Мая сям'я не выключэнне.

Я ўжо нарадзіўся вясковым хлапчуком. Але чаму ж так цягнула на дзедаў хутар, ад якога нічога ўжо не засталося?

Ён знаходзіўся за пару кіламетраў ад маёй вёскі Дубровіца. Тут мы пасвілі кароў, касілі, непадалёку садзілі бульбу. І я заўсёды са шкадаваннем глядзеў на бацьку. Робіць, робіць, а пасля ідзе ў лясок. Паходзіць, і маркотны, маўклівы вяртаецца.

Недалёка ад былога хутара і цяпер стаіць драўляная студня. Памятаю, неяк пілі адтуль, а бацька і мовіць:

— Не тая, не, не тая вадзіца...

З ім зразумела — дзяцінства кліча. Памяць пра свой, не калгасны, кавалак зямлі. А што ж мяне?

Кроў продкаў, якія тут аселі пасля паўстання 1863 года?

Наўрад ці.

Хутчэй — прага індывідуалізму, спроба ўцёкаў ад гурту, жаданне адзіноты.

Некалькі хутароў яшчэ засталося каля вёскі. Але зусім блізка. Мне ж прыгадваецца, як мы — падлеткі — лазілі па яблыкі да хутаранца Спевакоўскага. Ён — пісьменны чалавек, сапраўды жыў у адзіноце. Так і памёр. Старэйшыя хлопцы казалі: дзед прыручыў нават варону. Жылі ў яго таксама сабака і кот. Мо яму з жывёламі было прасцей, чым з людзьмі? Часам я яго разумею...

І, вядома, не ведаў я тады, што мае дзеці сапраўдны хутар звядаюць болей, чым вёску, што будуць там кожнае лета.

Можа мяне на хутар цягнула не толькі з-за таты, а ўжо адчуваў, што іхняй маці і маёю жонкай стане хутаранка.

...ЁН УСТАЕ РАНА, ЗАЦЕМНА. Пакуль няспешна ўходзіцца, паснедае — час ехаць на працу. Хоць і пенсіянер, але не пакідае сваёй машыны. І я разумею калгаснае начальства: за яго можна быць спакойным. За бутэльку гарэлкі ці грошы бензіну нікому не адальё, і сабе не возьме.

Адказнасць мо таксама рыса хутараніна?

Я маю на ўвазе свайго цесця.

Нас — вяскоўцаў — горад падшліфаваў, мы пад яго падладзіліся. Тое ж можна сказаць і пра былых хутаранцаў, сённяшніх жыхароў вёскі. Тут якраз да месца: быццё вызначае свядомасць.

Мой цесць — хутаранец у «чыстым» выглядзе. Усё жыццё тут пражыў. Жонка расказвала, як бабуля некалі ўгаворвала пераехаць у вёску. Ён толькі адмахваўся:

— Байкі ўсё гэта. Што, з-за курэй яшчэ з суседам, калі ў агародчык ягоныя залезуць, сварыцца буду?!

І не пераехаў.

Памятаю, як зімовым вечарам упершыню выйшлі з жонкаю з рэйсавага аўтобуса і пацягнуліся на хутар. Ідзём, ідзём. Я сябе адчуваю, як тая Муму перад Герасімам. І куды вядзе?..

— Ты часам не Сусанін у спадніцы? — сумна жартую.

Прыйшлі на хутар. Нічога толкам не разабраўся. Цемнавата ж.

Раніцою выйшаў на двор. Божухна!.. Аазіс. Навокал чыстае поле, пакрытае снегам, а тут дом, гаспадарчыя пабудовы і дрэвы. Метраў за 500 студня. Сядай і карціну пішы. Такая прыгажосць.

Воза ўжо не было — цешча з раніцы паехала на ферму, па падворку ходзіць цесць. З вядром. Мусіць, свінням даваў.

Мяне ўжо тады ўразіла гэтая няспешнасць. Пасля бачыў: калі трэба, завіхаецца будзь здароў. Але гэта здараецца радка.

А так усё без мітусні робіць. Ён ведае: на работу паспее, а ў сябе дома трэба ўсё рабіць павалі. Спяшацца таксама...

У хаце радыё, тэлевізар. Пасля ён неяк скажа:

— О-о, пры панах не меў бы я такіх выгод. Не меў бы.

Мой цесць — савецкі чалавек. І калі пачынаеш казаць нешта пра хібы той сістэмы, пра росквіт цывілізацыі на Захадзе, ён толькі махае рукою і кажа сваё:

— Байкі ўсё гэта...

Упарты, не пераканаць. А чаго яму гібкім быць, калі большую частку часу праводзіць сам-насам. Ні пад кога не падладжваецца. Яму кампраміс не патрэбны.

Хіба што з цешчаю. Ды і то не вельмі саступіць. Адно слова — хутаранін.

Галоўнае ў характары — індывідуалізм. Жыць па сваіх крытэрыях, а не па тым, якія табе навязваюць. Незалежна: жонка, дзеці ці... тэлевізар. Адну толькі праграму не прапускае цесць — «Панараму». І ўважліва слухае прэзідэнта. Аляксандр Лукашэнка — ягоны кумір...

Цікава: дзяцінства цешчы таксама прайшло на хутары. Але яна зусім іншая. Чалавек справы, калектыву. Чаму? Цывілізацыя ўнесла карэктывы. Вучылася некалі ў тэхнікуме, заўсёды з людзьмі. Які ўжо там індывідуалізм.

Час падвесці рысу? Не хачу абагульненняў, не хачу дыскусій пра будучыню хутароў. Пра іх перспектыўнасць.

Байкі ўсё гэта. Ведаю адно: летам мае дзеці зноў паедуць да дзядулі і бабулі. На хутар.

Міхал ТАЛОЧКА.

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ:
сёння, 19.45 — перадача «З ДАКЛАДНЫХ КРЫНІЦ» — новыя версіі пра лёс крыжа Ефрасінні Полацкай

Тэма пошукаў крыжа Ефрасінні Полацкай асвятляецца ў апошні час досыць актыўна. У розных сродках масавай інфармацыі з'явіліся матэрыялы, што дазваляюць па-новаму прасачыць лёс нацыянальнай святыні беларускага народа. Сёння «Звязда» мае магчымасць, анансуючы праграму Беларускага тэлебачання «З дакладных крыніц», прысвечаную тэме пошукаў крыжа, прапанаваць увазе чытачоў некаторыя фрагменты з гутаркі журналіста Дзмітрыя Партона з супрацоўнікам УКДБ па Магілёўскай вобласці Сяргеем БАГДАНОВІЧАМ.

ГІСТОРЫЯ ПОШУКАЎ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ СВЯТЫНІ ПРАЦЯГВАЕЦЦА:
СКІРАВАНАСЦЬ — НА УСХОД?..

Дзмітрый ПАРТОН — Сяргей БАГДАНОВІЧ

Д. П.: Калі гаварыць пра нейкія фізічныя вымярэнні, то што вы можаце сказаць у дачыненні да пошукаў крыжа Ефрасінні Полацкай: на якой стадыі яны знаходзяцца?

С. Б.: Пройдзена прыблізна 60 працэнтаў шляху. Адолеем яшчэ 40 — і крыж будзе знойдзены.

Д. П.: Сяргей Уладзіміравіч, што паслужыла выразным штуршком да актыўнага, новага, скажам так, вітка пошукаў крыжа?..

С. Б.: У 1990 годзе старшыня Магілёўскага абласнога аддзялення Беларускага фонду культуры выступіў у друку з артыкулам пра знікненне каштоўнасцяў з Магілёўскага музея. Размова ішла і пра крыж. У публікацыі згадвалася і пра дачыненне да справы супрацоўнікаў НКУС. Улічваючы версію, што каштоўнасці на пачатку Вялікай Айчыннай вывозіліся, КДБ і прыняў рашэнне заняцца пошукам.

Першым крокам быў пошук афіцыйных дакументаў, якія б пацвярджалі сам факт наяўнасці перад пачаткам вайны крыжа і іншых каштоўнасцяў менавіта ў Магілёве. Шукалі не толькі ў архівах КДБ, але і ў звычайных архівах, запасніках музеяў і г. д.

Д. П.: Але чаму, на ваш погляд, так позна ўзяліся за пошукі, амаль праз пяцьдзесят гадоў...

С. Б.: Адразу пасля вайны адзін з нашых супрацоўнікаў зацікавіўся стратай... Але, на жаль, далей размоў з былым дырэктарам музея справа не пайшла. У 1969 годзе знікненне нацыянальных каштоўнасцяў стала прадметам пошукавых спроб вядомых навукоўцаў Адама Мальдзіса і Георгія Штыхава... *(Адступленне «Звязды»). Магчыма, да месца будзе нагадаць наступнае. Яшчэ на пачатку 1970-х гадоў Адам Мальдзіс расказаў пра гісторыю з крыжам Ефрасінні Полацкай у газеце «Літаратура і мастацтва» і кнізе «Таямніцы старажытных сховішчаў». І пасля не аднойчы вяртаўся да тэмы. Не забыўся Адам Восіпавіч Мальдзіс пра нашу нацыянальную святыню і ў час удзелу ў сорак пятай сесіі Генеральнай Асамблеі ААН у 1990. Але звернемся да Нью-Йоркскага дзённіка прафесара Мальдзіса: «Пасля майго звароту ў вышэйшыя інстанцыі ў кабінеце Івана Фролавіча Клімава быў праведзены разбор усёй справы з удзелам былога дырэктара магілёўскага музея Мігуліна. Але яго тлумачэнні і апраўданні толькі заблыталі далейшыя пошукі. Пасля маіх публікацый два эмігранты-беларусы, Вітаўт Кіпель і Вітаўт Тумаш, пайшлі ў фундацыю Морганаў і спыталі, ці не ў ёй знаходзіцца крыж. Але, як відаць з артыкула ў нью-йоркскіх «Запісах», ні станоўчага, ні аргументавана адмоўнага адказу яны так і не атрымалі. На якія два дзесяцігоддзі пошукі прыпыніліся.*

А зусім нядаўна, у дні Скарынавых урачыстасцяў у Мінску і Полацку, я выпадкова аказаўся ў аўтобусе побач з нашым госцем з Ленінграда, доктарам гістарычных навук Барысам Віктаравічам Сапуновым, супрацоўнікам Эрмітажа. Унутраны голас падказаў мне (было яно якраз пасля літургіі ў Спаса-Ефрасіннеўскай царкве), што трэба спытацца, ці не ведае ён чаго пра крыж. Барыс Віктаравіч адразу ажывіўся: так, гэта ён калісьці пісаў адказ у магілёўскі музей. А яшчэ ён паведаміў, што крыж быў закуплены ў калекцыю Морганаў на аўкцыёне ў Заходняй Еўропе — адразу ж пасля вайны — значыць, юрыдычных правоў (прайшло больш як 25 гадоў) у нас асаблівых няма, толькі маральна-этычныя».

Пакінуўшы выхаплены з «Нью-Йоркскага дзённіка» кавалачак згадкі без каментарыяў, працягнем знаёмства з запісам тэледыялога далей).

С. Б.: ...Калі мы ў адзінай дзяржаве, то пытанне аб вяртанні каштоўнасцяў так востра не ўзнікала, таму, відавочна, спробы пошуку не мелі пашырэння і асаблівай падтрымкі. Толькі з набыццём незалежнасці быў пададзены голас на поўную сілу...

Д. П.: Магчыма таму, што пошук не развіваўся, спрыяла і тая версія, што, маўляў, крыж на Захадзе, каштоўнасці вывезены нямецка-фашысцкімі захопнікамі з астатнім рабункам?

С. Б.: Намі ўстаноўлена, што ключ ад сейфа (дзе захоўваліся каштоўнасці) быў не толькі ў сакратара абкама, але і ў сакратарыяце. Усе супрацоўнікі абкама ведалі аб перадваенным месцазнаходжанні каштоўнасцяў, неаднойчы былі ў тым памяшканні з экскурсіямі. Дзіўным падаецца з вышыні сённяшніх адкрыццяў, з сённяшняга ведання пра вываз каштоўнасцяў на Захад... Дзіўным падаецца ўдзел у вывазе непасрэдна першага сакратара ЦК КП(б)Б Панцеляймона Панамарэнкі. І тым не меней версій, якая выявілася на пачатку нашага шляху, было даволі шмат. Зараз пазначаны для далейшай распрацоўкі дзве, найболей, відаць, верагодныя. Першая — каштоўнасці былі вывезены супрацоўнікамі НКУС. І другая — вываз ажыццявілі партыйныя работнікі.

Вялікую ўвагу мы таксама ўдзялілі і такому магчымаму развіццю падзей. Каштоўнасці маглі перад пачаткам вайны трапіць у банк. Пачалі шукаць адпаведную дакументацыю. На шчасце, знайшлася тагачасная загадчыца сакрэтнага аддзела банка... *(Тут мы на хвіліну абрываем расповяд супрацоўніка УКДБ па Магілёўскай вобласці, бо ў перадачы, якая, спадзяёмся, павінна заінтрыгаваць і чытача, і гледача, будзе паказаны адпаведны, з удзелам аднаго са сведак тых падзей, відэазапіс).*

С. Б.: ...Мы прааналізавалі і мноства матэрыялаў у архівах ФСБ Расіі. Але пошук нічога не даў. Мы вырашылі расказаць пра сваю працу грамадскасці. Далі шэраг матэрыялаў у друку. І раптам пазваніў адзін чалавек, які, як высветлілася, быў вадзіцелем, служыў у Чырвонай Арміі... *(З гэтым чалавекам гледачы таксама змогуць пазнаёміцца па асобнаму відэазапісу. Пазнаёміцца і пераканацца ў наяўнасці моцных аргументаў на карысць таго меркавання, што крыж разам з іншымі каштоўнасцямі не дастаўся нямецка-фашысцкім захопнікам).*

Д. П.: ...І ўсё ж, ці магчыма, з пэўнай доляй дакладнасці сказаць, што крыж Ефрасінні Полацкай знаходзіцца недзе ў Расіі?

С. Б.: Па нашаму меркаванню, усе каштоўнасці, уключаючы крыж Ефрасінні Полацкай, аселі недзе ў музейных запасніках расійскіх гарадоў...

Д. П.: Вядома, што брэсцкі майстар, узнавіўшы крыж Ефрасінні Полацкай, зрабіўшы фактычна яго копію, карыстаўся слайдамі, зробленымі з сапраўднага крыжа.

С. Б.: Калі мы даведаліся пра гэта, то, безумоўна, зацікавіліся іх паходжаннем. Высветлілася: негатывы — з запаснікоў Эрмітажа. Як яны туды трапілі?.. Адказ з Эрмітажа прыйшоў да нас адмоўны, з рэкамендацыяй шукаць у калекцыі Моргана...

Мы падалі толькі частку пытанняў, якія будуць агучаны ў перадачы «З дакладных крыніц». Увогуле мы збіраемся расказаць пра гэтую перадачу ў самы бліжэйшы час больш падрабязна. Але ж сёння — размова пра крыж Ефрасінні Полацкай. Так, дзяржава як ніколі раней праявіла выключную ўвагу да пошуку нацыянальнай святыні. Цяжка пакуль што сказаць, якім будзе плён, як хутка руплівыя шукальнікі пройдуць астатак дарогі даўжынёю ў «40 працэнтаў». Ды і шлях крыжа ўсё ж можа вывесці на Захад, бо колькі магло знайсціся партыйных ахвотнікаў прадаць яго ўжо ў пасляваенны час. Але ўсё гэта меркаванні. Час праўды для крыжа Ефрасінні Полацкай яшчэ не настаў. Як, між іншым, і не ўзбуджана крымінальная справа па факту страты крыжа.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

КРЫМІНАЛ

З ЗЯМЛЯНКІ ДЫ Ў ТУРМУ

У тым, што трое падлеткаў з Пінска задумалі выкапаць зямлянку, нічога кепскага не было. Хлопцы вырашылі займець сваё месца для адпачынку і забаў. Ва ўсякім разе, потым яны так гаварылі.

Зямлянку пачалі капаць летам каля вёскі Заполле. Усё ішло добра, але калі зямлянку перакрылі накатам перад Сяргеем А., Дзімам Ш. і Уладзімірам П. узніклі праблемы — не было аддзелачных матэрыялаў.

Думалі нядоўга. Побач будаваліся прыватныя дамы, і хлопцы залезлі ў адзін з іх і выкралі паўкубаметра дошак. Затым заглянулі ў дом па вуліцы Першамайскай і ўкралі два рулоны ізаляцыйнага пакрыцця.

Зямлянка набыла «прыстойны» выгляд, і калі б хлопцы на гэтым спыніліся, то ўсё, відаць, абышлося б. Але падлеткі, «пакаштаваўшы» дармавога, ужо бралі ўсё, што знаходзілі ў дамах. З'явілася магчымасць зарабіць «лёгкія» грошы. Група непаўналетніх зладзеяў вырасла ўдвая. Да вядомай кампаніі далучыліся Віталь С., Аляксандр Я., Ігар Х. і Яўген К. Цяпер злодзеі дзейнічалі з размахам.

Залезлі ў дом да Г. Астахавай і рэчы асабліва не перабіралі. Пачалі са звычайнай гаспадарчай сумкі, а закончылі матацыклам. Налёт выліўся ў суму больш як 77 мільёнаў.

Чым далей, тым больш разгараўся апетыт.

Уладзімір П., Сяргей А. і Дзіма Ш. абрабавалі мясцовае таварыства ветэранаў вайны. Укралі адзення з гуманітарнай дапамогі амаль на 78 млн. рублёў.

Але зладзеі не абмяжоўваліся толькі крадзяжом з дамоў. Узяліся за гаражы і пачалі патрашыць аўтамашыны. Адкручвалі дэталі, даставалі апаратуру, выкрадалі ўсё, што можна было вынесці.

Безумоўна, рабаванне з такім размахам не магло цягнуцца бясконца, тым больш што зладзеі не мелі вялікага вопыту. Іх «накрылі».

Зямлянка служыла перавалачным пунктам. Тут украдзенае складвалі, а затым збывалі. Праўда, многія рэчы хавалі і дома, але бацькі не бачылі ці рабілі выгляд, што не бачаць. У любым выпадку на судзе яны здзівіліся забавам сваіх дзетак.

А Столінскі раённы суд быў строгім. Чатырох падлеткаў адправілі на шэсць гадоў, а трох — на пяць «забаўляцца» ў калоніі.

Пакуль што асуджаныя шукаюць паратунку ў абласным судзе.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

САШКАЎ ПАРАВОЗ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

У 1942 годзе пасля акупацыі Югаславіі мяне падабралі на вуліцы немцы як беспрытульніка. Адправілі ў Германію, у лагер для прымусовых перасяленцаў. Шмат там было рознага народу, але больш за ўсё рускіх, украінцаў, беларусаў. Дарослыя працавалі на заводзе «Фольксваген», а мы, пацанва, прыбіралі тэрыторыю, а па вечарах хадзілі па бараках, спявалі песні, карацей, давалі канцэрты за калючым дротам.

Потым я ўцёк і трапіў батраком да нямецкага бюргера.

Так пражыў да 1945 года, пакуль тую мясцовасць, дзе я знаходзіўся, не вызвалілі амерыканцы. Адзін з афіцэраў прапаноўваў мне паехаць у Штаты. Пераконваў, што ў СССР жыць цяжка, там людзям дрэнна, а ў Амерыцы ледзь не малочныя рэкі з кісельнымі берагамі. Але я ўжо ведаў, што родныя ў мяне — рускія, ва ўсякім разе, напалову. Вучыўся я ў рускай школе, у лагеры быў разам з рускімі, і яны сталі мне блізкімі і зразумелымі. Дык навошта ж ехаць на чужыну?

Так выбраў Радзіму і дагэтуль зусім не шкадую аб гэтым. Жыву як большасць людзей, і лічу, што нават нябдага. Ніколі ніхто мяне не пакрыўдзіў з-за чорнага колеру скуры. Хіба толькі які-небудзь п'яніца. Колькі давядзецца жыць, і дзецям, і ўнукам буду гаварыць, што тут мой родны дом.

Пасля гэтых слоў мне міжволі прыгадаліся радкі з кнігі вядомага ў ЗША бізнесмена, аднаго з кіраўнікоў буйнейшых аўтамабільных карпарацый «Форд» і «Крайслер» Лі Якока, які па свайму паходжанню належыць да жоўтай расы. У сваёй кнізе «Кар'ера менеджэра» ён піша: «Калі вы падвяргаецеся шавіністычнаму ганенню ў дзіцячым узросце, гэта пакідае след на ўсё жыццё. Я яго памятаю дагэтуль і ўсё яшчэ адчуваю непрыемна асадак у душы».

ДОМ ДЛЯ БЕСПРЫТУЛЬНІКАЎ

Выконваючы жаданне негрыцёнка Аляксандра Дзямідава, амерыканцы перапраўлілі яго ў савецкую акупацыйную зону Германіі. У нашых войсках адразу пасля заканчэння вайны было шмат дзяцей — сыноў палка і проста прыблудных. Іх звезлі ў інтэрнат, размешчаны ў старажытным замку, дзе вучыліся дзеці афіцэраў. Тут беспрытульнікаў кармілі, апраналі, абувалі, вучылі.

Але так працягвалася нядоўга. Праз нейкі час усіх, у каго не было бацькоў, адправілі ў дзіцячы дом у Мінск. У ім апынуўся і Сашка-негр.

— Гэта, бадай, лепшы час майго жыцця, — успамінае цяпер А. Дзямідаў. — У нас была добрая сталярная майстэрня, а выкладчык — майстар на ўсе рукі. Ён навучыў нас працаваць на дрэваапрацоўчых станках, усяму, што ўмеў сам. У жыцці гэта вельмі спатрэбілася. Асабліва адразу пасля жаніцьбы. Жылі ўсе небагата, а я ўмеў і мэблю адрамантаваць, і матрац перацягнуць, і многае іншае. Дзетдомаўскі шавец таксама не хаваў сакрэты свайго рамяства. Гэта стала такой дапамогай у жыцці! Дзяўчынак у дзетдоме вучылі шыць, вязаць.

Улетку дзетдом здымаў для нас школу ў прыгарадзе Мінска. Побач лес, рэчка, мы купаліся, збіралі грыбы, ягады... Увогуле цудоўна адпачывалі. Бывала, канешне, што граху таіць, і хуліганілі. Не без гэтага, дзеці ўсё ж.

Настаўнікі, выхавальнікі былі для нас татамі і мамамі, а равеснікі — братамі і сёстрамі. Мы ні ў чым не адчувалі патрэбы і былі сапраўды прывілеяванымі людзьмі. Неяк ужо праз шмат гадоў зайшоў я ў гарана — спатрэбілася даведка, што я дзетдомавец. Жанчына, якая выдавала яе, сказала: «Вы самыя шчаслівыя людзі». Напэўна, не ўсе з гэтым пагодзяцца, але я думаю, яна мела на ўвазе, што далёка не ўсе мае равеснікі, што жылі ў тыя гады з бацькамі, жылі, ні ў чым не адчуваючы патрэбы, як мы.

Ці не таму ў нас, былых дзетдомаўцаў, стала традыцыяй сустракацца ў дзень вызвалення Мінска ад фашыстаў, 3 ліпеня, ля Дома афіцэраў, ля помніка танкістам, якія першымі ўварваліся тады ў горад.

Дагэтуль успамінаецца дзетдомаўскае дзяцінства, хоць усе ўжо бабулі і дзядулі, у кожнага свае праблемы. У некага жыццё склалася лепш, у некага горш, у некага і зусім няўдала.

Мяне нават папракаюць за тое, што не цураюся бамжоў, алкаголікаў. А я не магу адвярнуцца ад тых, з кім сядзеў за адной партай, ці чыя маці аддавала мне апошні кавалак хлеба, калі я прыходзіў да яе сына. Жыццё можа паламаць любога.

АФРЫКАНСКІЯ КАРАНІ

Ззаду — дзесяцігодка, час развітвацца з дзіцячым домам. Пачыналася самастойнае жыццё. Яшчэ ў час вучобы Сашка-негр хадзіў у школу праз тэрыторыю лакаматыўнага дэпо. Яму падабалася глядзець на паравозы, ён часта заглядаў у кузню. Многіх ён тут ведаў, і да яго візітаў даўно прывыклі. Таму сумненняў у выбары прафесіі не было. Прыйшоў у дэпо і стаў качагарам. Праз год яго накіравалі ў Гомельскае чыгуначнае вучылішча вучыцца на машыніста. А скончыўшы, атрымаў накіраванне ў Мінск. Тут і працаваў да самай пенсіі.

У час бесклапотнага дзяцінства Аляксандра не вельмі хвалявала, чаму яго знешнасць так рэзка адрозніваецца ад іншых дзяцей, хто ён наогул такі, хто яго бацькі і дзе яны. Але ў рэшце рэшт пытанні з'явіліся. Ён разаслаў запыты ў Міжнародны Чырвоны Крыж, у Інюркалегію, у югаслаўскую школу, дзе вучыўся. І нечакана удача ўсміхнулася. З Амерыкі адгукнулася цётка, у якой ён у дзяцінстве жыў у Югаславіі. У пісьме яна паведамляла, што нарадзіўся Саша ў афрыканскім горадзе Бамбары — цяпер гэта Заір. Яго бацька — Дзямідаў Аляксандр Парфіравіч належаў да даволі багатай уральскай сям'і. Не выключана, што да той самай славутай дынастыі заводчыкаў-металургаў. Як ён трапіў у Афрыку, цётка, канешне, не ведала. Паведаміла толькі, што ў бацькі былі два браты, Андрэй і Эрнэст. Андрэй жыў у Югаславіі. Да яго і вывезлі хлопчыка, калі Сашу споўніўся ўсяго год.

Яшчэ цётка напісала, што маці Сашы — негрыцянка, і ў яе ёсць яшчэ дачка ад таго ж бацькі, сястра яму, значыцца, але дзе яна — невядома. Прыслала цётка і здымак магілы дзядзькі Андрэя, які ў свой час усынавіў малыша і даў яму сваё імя па бацьку. На другім здымку быў Саша на руках у свайго дзядзькі. Пра роднага яго бацьку яна нічога не ведае. Так і засталося неразгаданым тайнае каханне афрыканскай дзяўчыны і ўральскага багацея.

Вядома, хацелася б Аляксандру Андрэевічу знайсці сваю сястру, маці, але сляды бацькоўскай сям'і, якая яшчэ магла б даць нейкія наводкі, на жаль, зніклі.

СВАЯ СЯМ'Я

У той час, калі жыў Саша ў дзіцячым доме, у іх былі шэфы — калектыў Беларускага ўпраўлення грамадзянскай авіяцыі. Дзеці лётчыкаў, авіятэхнікаў, іншага абслуговага персаналу кожнае лета адпачывалі разам з дзетдомаўцамі. Была сярод іх і будучая жонка Дзямідава — Людміла. Дзяцінства ў яе таксама было несалодкае — бацькоў больш цікавіла вясёлае жыццё, чым лёс уласнага дзіцяці. Можа, пачуццё сіроцтва, агульныя беды і зблізілі маладых людзей, ажаніліся яны, калі яму было ўсяго 18, а ёй — 17. Жылі першы час у яе бабулі. Потым атрымалі ад дэпо пакойчык. Неўзабаве нарадзіўся сын. Назвалі Аляксандрам. Цяпер у яго ўжо двое сваіх сыноў. Старэйшы таксама Аляксандр, але ўжо ў гонар дзеда.

— Па спецыяльнасці мой сын — шафёр, — расказвае Аляксандр Андрэевіч. — Не курыць, не брыдкасловіць і не п'е. Нават мяне часам за гэта крытыкуе. Здараецца, прыйду да яго дадому, ён, канешне, нальe чарку, а потым кажа: «Хопіць, мне не гарэлкі шкада, а твайго здароўя, бацька». Але тым не менш заўсёды раіцца са мной, улічвае мае меркаванні. Вось толькі майстраваць я яго не навучыў. Цяпер просіць мяне то замок уставіць, то канапу адрамантаваць, то яшчэ што-небудзь. Ну, нічога, для мне гэта задавальненне. І жонка ў яго малайчына: працавітая і без выкрунтасаў.

Дачка Лена скончыла фізкультурны інстытут, выкладчык і трэнер па акрабатыцы і гімнастыцы. А яшчэ медсястра, прафесіянальная масажыстка. Так што беспрацоўе не пагражае. Толькі вось з мужам не пашанцавала. Гнілы чалавек прапіўся, п'яніца. Давялося развесціся. І без удзелу Дзямідава-старэйшага тут не абышлося. Затое ва ўнуку Алане (былы зяць назваў яго так у гонар свайго таварыша, з якім сябраваў у час службы ў групе савецкіх войскаў у Германіі), душы не чуе. Хлопчыку пяць гадоў. Ён ведае, што паравоз дзеда стаіць каля лесу, і, калі той вяртаецца з работы дадому, пытаецца: «Ну што, дзядуля, прыходзіў да цябе зайчык на паравоз?» «Так, — адказвае той, шчаслівы, — і яблычкаў табе перадаў, і малачка, і цукерак...» А потым яны разам гуляюць, як гаворыць дзед, да страты пульсу.

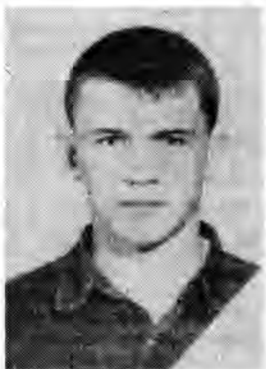
— Мне заўсёды шанцавала на добрых людзей. Калі сын, Сашка, быў зусім маленькі, і я першы раз прывёў яго ў паліклініку, увесь персанал прыбег на яго паглядзець, хоць ён быў не чарнаскуры, але ўсё ж смуглявы. А вось валасы мае, кучаравыя. Медыкі так і круціліся вакол яго, як курыцы-наседкі. І ўсе наперабой давалі парады, як і што з ім трэба рабіць. Сапраўдны кансіліум арганізавалі.

Калі беларускага негра вырашылі браць у армію — і нават пастрыглі — ваенком катэгарычна забараніў. І настаяў на сваім. Усё жыццё праслужыўшы ў арміі, добра ведаючы норавы салдацкага асяроддзя, ён разумеў, як там будзе хлопцу з такой незвычайнай знешнасцю. Напэўна, ён меў рацыю.

І такіх прыкладаў Аляксандр Дзямідаў-старэйшы можа прывесці мноства. Нядзіўна, што як толькі заходзіць размова наконт адносінаў да яго знешнасці розных людзей, Аляксандр Андрэевіч крыўдзіцца: «Нават не хачу, каб у мяне пра гэта пыталіся. Я заўсёды жыў і цяпер жыву сярод добрых людзей. І дай ім Бог усім здароўя».

Валерый ПЕРЗАШКЕВІЧ.

ВЫШУК

Савецкім РАУС г. Мінска адшукваецца без весткі прапаўшы грамадзянін Бяскорсы Аляксандр Аляксандравіч, 29. 04. 1973 года нараджэння, ураджэнец г. Мінска, пражываючы: г. Мінск, вул. Я. Коласа, 69—67, які 03. 01. 1998 года выйшаў з дому і да гэтага часу яго месцазнаходжанне не ўстаноўлена.

Прыметы: на выгляд 25 гадоў, рост 175—180 см, сярэдняга целаскладу, твар авальны, бледны, еўрапейскага тыпу, валасы цёмныя, кароткія, вочы карыя.

Быў апрануты: замшавая падоўжаная куртка цёмнага колеру, світэр цёмна-шэрага колеру, джынсы цёмнага колеру, майка белага колеру, шкарпэткі цёмныя.

Просім грамадзян, якія маюць якую-небудзь інфармацыю аб месцазнаходжанні адшукваемага і яго лёсе, паведаміць у Савецкі РАУС г. Мінска па тэлефонах: 232-52-34; 232-02-02 або па тэл. 02.

СМЕХАТЭРАПІЯ

ГОСЦЬ «ЗВЯЗДЫ»

МАСТАК АД ЖУРНАЛІСТЫКІ

Хто Міколу Гіргеля не знае, той газеты не чытае. І часопісы. Ва ўсякім разе, асабіста я захапляўся яшчэ ў студэнцкія гады ягонымі карыкатурамі і шаржамі, якія пасля склалі некалькі кніг мастака. Пэўны час нават працаваў з ім. Гэта дапамагло ацаніць чалавечыя якасці: шчыры, разважлівы чалавек. І што характэрна, вельмі сур'ёзны.

— Мікалай Сяргеевіч, да знаёмства з вамі мастакі-карыкатурысты мне здаваліся гэткімі з'едлівымі дзядзькамі, нават крыху злоснымі. Вы — вельмі далікатны чалавек. І веселуном вас не назваў бы.

— Па-першае, мне не падабаецца вызначэнне — карыкатурыст. Я — мастак-графік.. Можа, калі хочаце, гумарыст. Але далёка не хахмач. Вельмі сур'ёзна стаўлюся да працы. Спачатку ўсё ўзважу, а пасля толькі малюю, стараючыся ў сюжэтах не паўтарацца. А гэта за шмат гадоў не проста. Я — традыцыяналіст. Іду шляхам сваіх настаўнікаў: мастакоў Міколы Гурло і Валянціна Волкава. Больш таго, я хутчэй за ўсё мастак ад журналістыкі. Бо ніколі не забываю пра публіцыстычнасць твораў.

— Як вы ацэньваеце маладых калег?

— Шмат здольных хлопцаў. Не хапае якраз сур'ёзнасці ў адносінах да працы. Круцяцца вакол некалькіх тэм: секс, няверная жонка, тэлевізар, бязлюдны востраў. А пра грамадзянскую пазіцыю забываюць.

— Ці здаралася, што нехта моцна крыўдзіўся на малюнкі?

— Рэдка. Памятаю, у войску намаляваў карыкатуру на камандзіра. Той у крык: «Хто?!» Прызнаўся. Атрымаў належнае, а пасля той кажа: «Слухай, намалюй гэткім чынам майго начальніка».

— Чым вы найбольш незадаволеныя ў сабе?

— Часта даводзіцца, на жаль, ісці на кампраміс. А на горла музе наступаць нельга. Таму ў маёй папцы шмат малюнкаў, якія яшчэ чакаюць свайго часу.

Гутарыў Міхась БЕРАСТ.

ГАВОРАЦЬ ДЗЕЦІ

— Тата, не сумуй, я табе куплю шмат грошай.

❑

Маша ўбачыла вэлюм:

— Ой, гляньце, нявесціна шкура вісіць!

❑

Палінка пытае лысага дзядулю:

— Дзядуля, а чаму гэта ў цябе галава такая пустая?

АНЕКДОТЫ

Мужчына тэлефануе і моцна крычыць:

— Гэта «хуткая дапамога»? Калі ласка, прыязджайце хутчэй, з жонкаю кепска!

— А што з ёю здарылася?

— Ды вось цэлую гадзіну даказваю, што ў пакоі белыя коні бегаюць, а яна сцвярджае, што ніякіх коней няма.

* * *

Жонка кажа мужу падчас снедання:

— Дарагі, а заўтра ж дваццаць пяць гадоў, як мы пажаніліся! Ці не закалоць нам парсючка?

— Вось яшчэ! А парсючок у чым вінаваты?

* * *

Заходзіць п'яны мужык у аптэку і пытае:

— У вас апельсіны ёсць?

— Няма, у нас аптэка, а не агароднінны магазін.

Праз паўгадзіны зноў мужык падыходзіць:

— У вас апельсіны ёсць?

— Мы ж казалі: у нас аптэка!

Праз некалькі хвілін бачаць, што ён зноў падыходзіць. Узялі і хуценька вывесілі таблічку: «Апельсінаў няма».

Мужык чытае таблічку і кажа:

— А-а! Усё ж такі былі апельсіны!

* * *

Заходзіць сакратарка да начальніка. Той сядзіць, усміхаючыся, і курыць. Яна ў енк:

— Васіль Пятровіч, вам жа доктар забараніў курыць!

— Ужо можна...

— Чаму?

— Доктар памёр.

ЖЫЦЦЁ НА ЗЯМЛЮ ЗАНЕСЛІ КАМЯНІ З НЕБА — МЕТЭАРЫТЫ?..

У РОЗНЫХ КУТОЧКАХ БЕЛАРУСІ бытуе павер'е аб тым, што камяні падаюць з неба. Пра гэта сведчаць і шматлікія народныя паданні. У адным з іх расказваецца, што камяні з неба — гэта нячыстая сіла, якая стала сапернічаць з Богам, і той разгневаўся, праклёў яе, ператварыў у камлыгі і скінуў на зямлю. Яшчэ часцей сцвярджаюць, што падаючыя зоркі (метэоры, баліды) нагадваюць змея (вужа, цмока), які праносіцца па небе. Пры гэтым думаюць, што змей пераносіць скарбы: калі вогненны след жоўтага колеру — ён нясе золата, калі белага — срэбра. Бытавала перакананне, што да зорак, якія праносяцца ў небе, трэба ставіцца з павагай, нельга смяяцца, інакш яны спаляць будынак разам з усімі пажыткамі.

Калі знаходзілі незвычайны каменьчык памерам з палову бульбіны, маглі сказаць, што гэта зорка, якая згасла і звалілася на зямлю. На Палессі расказвалі, што аднойчы сяляне паднялі такую «зорку», разбілі яе на кавалачкі, сцерлі ў парашок і карысталіся ім як самым надзейным зеллем. Таксама палешукі лічылі гаючай ваду, настоеную на метэарыце. Усе гэтыя гісторыі — водгук таго, што жыхары нашага краю спрадвеку назіралі падзенне нябесных камянёў.

Падаючыя «зоркі» над намі

— Пралёт метэарытных целаў адбываецца ўвесь час, яны пастаянна ўваходзяць у нашу атмасферу, — расказвае дырэктар геалагічнага музея Інстытута геалагічных навук НАН Беларусі Валерый ВІНАКУРАЎ. — Аднак вялізныя масы гэтых целаў згараюць, не дасягаючы паверхні зямлі. Звычайна найчасцей мы бачым «падаючыя зоркі» жнівеньскімі начамі таму, што ў гэты час атмасфера найбольш чыстая і празрыстая. На самай жа справе падзенне нябесных целаў адбываецца кожны дзень — у сярэднім за суткі на Зямлю падае каля 20 тон рэштак «прышэльцаў» з космасу. На сённяшні дзень у калекцыях маецца каля 40 тысяч метэарытаў.

Як паведаміў Валерый Фёдаравіч, усяго існуе тры класы метэарытаў — цвёрдых целаў, што падаюць на Зямлю з міжпланетнай прасторы: жалезныя, жалезакаменныя і каменныя. Прадстаўнікі ўсіх гэтых класаў знойдзены на тэрыторыі Беларусі.

Так, на сённяшні дзень уклад Беларусі ў сусветную калекцыю метэарытаў складае пяць экземпляраў. Падзенне трох метэарытаў: 1858 год — вёска Жмені (цяперашні Столінскі раён), 1893 год — вёска Заброддзе (Стаўбцоўскі раён) і 1965 год — вёска Чорны Бор (Быхаўскі раён) — людзі назіралі.

Касмічныя «госці» Беларусі

— Больш за ўсё на Зямлю падае каменных метэарытаў, — расказвае Валерый Вінакураў. — Аднак іх і больш іншых губляецца, бо каменны метэарыт, асабліва на нашым асадачным чахле, цяжка вызначыць.

Напачатку раскажам аб жалезакаменным метэарыце Брагін. Ён упаў, відаць, шмат стагоддзяў таму. Пры падзенні ўзарваўся ў паветры і рассеяўся па вялікай тэрыторыі. Плошча, у межах якой трапляюцца кавалкі Брагіна, мае форму выцягнутага эліпса, даўжыня яго галоўнай восі 22 км, кароткай — 4 км. Першы кавалак быў знойдзены выпадкова яшчэ ў 1809 годзе, апошні — у 1982-м. Па словах Валерыя Вінакурава, маса ўжо знойдзеных фрагментаў складае каля 900 кг, а агульная вага рассыпаных кавалкаў метэарыта, па меркаванню вучоных, складала каля адной тоны.

Самы цяжкі на Беларусі метэарыт — Грэск — належыць да жалезных. Ён быў знойдзены адным кавалкам, і яго маса складала 303 кг.

— Знайшлі яго ў полі дзеці падчас збору металалому. Ужо збіраліся везці на прыёмны пункт, але, на шчасце, умяшаўся школьны настаўнік. Так гэты метэарыт трапіў да навукоўцаў. Сваю назву ён атрымаў па бліжэйшым буйным пасёлку.

Каменны прышэлец Заброддзе з'явіўся больш як стагоддзе таму, напалохаўшы ўсю аднайменную вёску. Селянін Мікалай Шумчык будаваў хату. Па добрай беларускай традыцыі працавалі талакой. У той памятны дзень 22 верасня працаваць пачалі яшчэ да ўсходу сонца. І раптам усе, хто не спаў і быў на вуліцы, убачылі, як над вёскай з гулам праносіцца вогненны шар, пакідаючы за сабой шлейф. На вачах людзей небяспечны «госць» з грукатам прабіў дах і зваліўся ў сенцы. Камень быў цалюткі, нягледзячы на тое, што на пяці бярвёнах сцяны застаўся глыбокі след. «Госць» меў конусападобную форму галоўкі снарада, паверхня была амаль чорная, апаленая. Як пасля высветлілі, камень важыў 3,155 кг.

Метэарыты падаюць і ў наш час. Жыхар вёскі Чорны Бор Быхаўскага раёна Павел Сямёнаў 5 чэрвеня 1965 года сек дровы на сваім двары. Нечакана з паўночнага боку вёскі пачуліся прыглушаныя гукі, якія нагадвалі далёкія выбухі зенітных снарадаў. Сямёнаў паглядзеў на неба, але нічога не ўбачыў. Раптам нешта моцна загрукатала на паўночным усходзе. Бакавы зрок на нейкі момант злавіў невядомы прадмет. Ён праімчаў амаль над галавой і метраў за пяцьдзесят урэзаўся ў хваіну, знёс сук, слізгануў па зваленых побач бярвеннях і зарыўся ў зямлю. У гэты час жонка Сямёнава збіралася па ваду. Грукат над галавой спыніў яе. Нечакана нешта моцна стукнула ў дуб, адскочыла і пляснулася побач на зямлю. Забыўшыся на вёдры, жанчына з усіх ног кінулася прэч. Мужчына ж не разгубіўся, ён хутка дастаў нябеснага прышэльца, які ўвайшоў у зямлю сантыметраў на пятнаццаць. Аказалася, звычайны камень. Важыў каля 4 кг, быў цёплы, але не гарачы. Другі кавалак, які зваліўся ля напалоханай жонкі, важыў каля 2 кг. Абодва камяні пакрывала чорная аплаўленая скарынка.

Неўзабаве пасля здарэння прыехалі людзі «ў шынялях», забралі «гасцей». Больш іх не бачылі, засталіся толькі невялікія кавалкі, якія паспелі адкалоць. Адзін з іх зараз захоўваецца ў Магілёўскім краязнаўчым музеі, другі — у Маскве.

— Шмат яшчэ гавораць аб Пружанскім метэарыце, аб ім нават ёсць звесткі ў Міжнародным зводзе метэарытаў, якія зарэгістраваны па ўсім свеце, аднак ніхто яго ў руках не трымаў, прынамсі, матэрыяльных яго слядоў не захавалася, — гаворыць Валерый Вінакураў.

Прышэльцы адкрываюць таямніцы Зямлі

Які ж практычны інтарэс да метэарытаў? Усім вядома, з чаго складаецца Зямля. Але дабрацца, скажам, да яе ядра немагчыма. Тут і дапамагаюць нябесныя прышэльцы. Большасць касмічных целаў маюць аналагічную структуру. Такім чынам, даследуючы метэарыты, мы можам пашырыць уяўленне і пра будову нашай Зямлі.

З гэтай жа мэтай здзяйсняецца і абмен паміж музеямі. Скажам, ад беларускага жалезнага метэарыта Грэск у свой час адпілавалі фрагмент, каб ён мог добра стаць і яго можна было дэманстраваць. Гэты фрагмент падзялілі на дробныя кавалкі і абмянялі на ўзоры іншых метэарытаў, знойдзеных у іншых краінах. Зараз у геалагічным музеі Інстытута геалагічных навук захоўваюцца ўжо 72 ўзоры з розных краін свету. Напрыклад, ёсць кавалачак ад вельмі буйнога метэарыта з Лівіі, які важыў 9 тон, «рэдкіх гасцей», знойдзеных у Аўстраліі, Кітаі і г.д.

Трэба зазначыць, што да адносна нядаўняга часу знаходка метэарыта была даволі рэдкай. Дастаткова сказаць, што на тэрыторыі Савецкага Саюза за 200 апошніх гадоў было знойдзена ўсяго каля 170 такіх камянёў.

Але... Гадоў трыццаць таму здарылася сенсацыя. Ёй папярэднічала знаходка, зробленая ў 1969 годзе японскай экспедыцыяй у Антарктыдзе каля гор Ямато, дзе палярнікі дасталі з лёду дзевяць розных па сваёму саставу метэарытаў. Тэрмінова былі наладжаны мэтавыя назіранні. Да сярэдзіны 1979 года каля тых гор з плошчы 400 кв. км сабралі 991 метэарыт, праз год — яшчэ 400. За такую «ўрадлівасць» гэтае месца назвалі Ледавіковым метэарытным полем. Калі ж раён пошукаў пашырылі, колькасць небяспечных камянёў хутка дасягнула 7 тысяч! За кароткі перыяд на ледзяным кантыненце сабралі ў тры разы больш касмічных камянёў, чым за ўсю гісторыю чалавецтва на ўсіх астатніх мацерыках, разам узятых. Справа ў тым, што ў іншых месцах планеты іх немагчыма адрозніць на фоне іншых горных парод, а на лядовай паверхні яны вылучаюцца цудоўна. Лёд добра кансервуе абломкі і канцэнтруе іх з-за здольнасці слаёў паднімацца на паверхню перад перашкодамі (тых жа гор).

Жыццё прыйшло з космасу?

— У Антарктыдзе былі знойдзены метэарыты, на якіх захаваліся сляды жыцця — лішайнікі, і яны працягвалі жыць. Несумненна, гэтае жыццё было занесена на Зямлю з Сусвету, — гаворыць Валерый Вінакураў. — У беларускіх метэарытаў такіх слядоў мы не знайшлі, зрэшты, паглыбленых даследаванняў не праводзілася — мала матэрыялу. А вось амерыканцы, японцы вывучаюць гэтую праблему, карыстаючыся антарктычнымі ўзорамі, вельмі ўважліва.

— Канешне, я не біёлаг, а геолаг, аднак маё асабістае меркаванне такое: жыццё на Зямлю прыйшло з космасу. Так, была і вядомая эвалюцыя, аднак першыя жывыя формы трапілі менавіта адтуль.

Сяргей РАСОЛЬКА.

На здымку: *так выглядае метэарыт Заброддзе.*

Мяжа

ЗЯМНОЕ «ПЕКЛА»

КАРЭСПАНДЭНТ «ЗВЯЗДЫ» ВЯРНУЎСЯ З КРЭМАТОРЫЯ

«... Дасюль, калі сцямнее, тут хадзіць «баюся», — гаворыць дырэктар Мінскага крэматорыя Аляксандр Карнішкоў. Кабінет «начальніка пекла» знаходзіцца метраў за сто ад асноўнага будынка — звычайная аднапавярховая «скрыня».

«Дабро» на пачатак будоўлі беларускага крэматорыя даў яшчэ Машэраў — першапачаткова планавалася, што гэта будзе сапраўды лепшая ў Саюзе ўстанова такога тыпу (хаця я не ўяўляю, куды ўжо лепш). Аднак кіраўніцтва ў Маскве ўжо ў 1984 годзе, калі прагледзела спачатку каштарыс, «пляснула ў далоні»: ды вы што, такія грошы патрабуеце. Прыйшлося скараціць бюджэт будаўніцтва амаль на трэць.

Крэматорый пачаў дзейнічаць у чэрвені 1986 года. Калі энергічна шукалі ўстанове дырэктара, нечакана выйшлі на прараба будоўлі, пагледзелі і... прызначылі. Так Карнішкоў стаў займацца зусім новай для сябе справай. Амаль дванаццаць гадоў ён не здраджвае абранай (лёсам ці начальствам?) прафесіі.

«Могілкі — амаль бяздумнае забруджванне навакольнага асяроддзя, — з агнём у вачах (во вобраз знайшоў!) — даказвае Аляксандр Пятровіч. — Паглядзіце на Еўропу — там пахаванне ў зямлю каштуе шалёных грошай...»

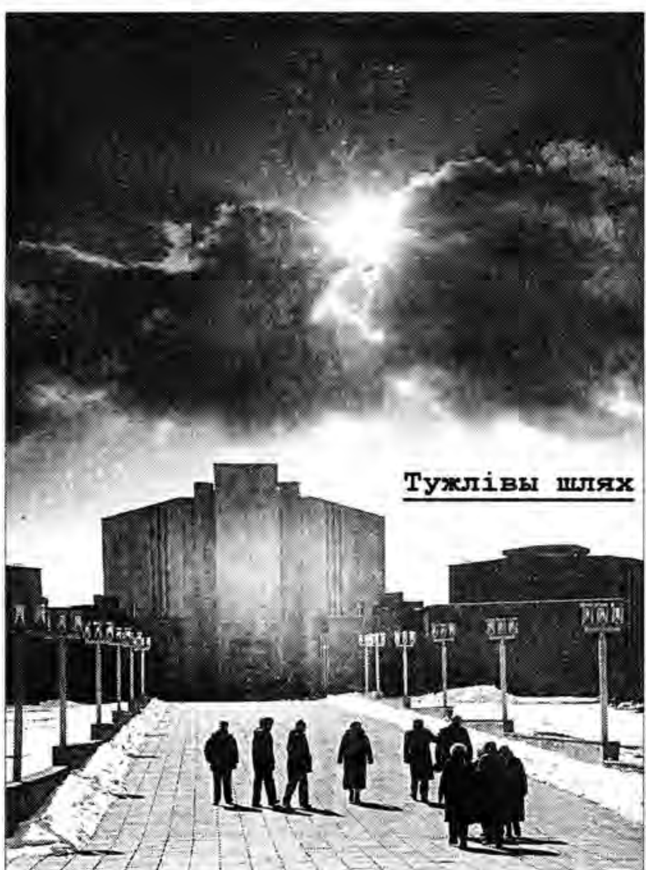
У былым Саюзе першая печ была пабудавана ў Піцеры, а ў Маскве такі «від паслуг» пачалі аказваць яшчэ ў 1927-м. Недзе ў тыя часы камсамольскі фальклор парадзіў вершык:

Крематорий открывали —
Беспризорника сжигали.
Поглядели — он танцует
И кричит: «Закройте, дует!»

Першы прах у Мінску залажылі ў сцяну калумбарыя (спецыяльныя «могілкі» для урнаў) у канцы чэрвеня 1986 года. На сённяшні дзень колькасць крэміраваных перавышае трыццаць тысяч (амаль 4 тысячы ў год).

— Што, і дзяцей прымаеце? — пытаюся ў Карнішкова.

— Ёсць і дзеці, узрост самага маладога крэміраванага складаў толькі два тыдні, здзіўляюся, як яго з радзільнага дома выдалі. Самы старэйшы быў 103 гады, — адказвае дырэктар.

Тужлівы шлях

— Цяжка нам стала сёння жыць. Сабекошт самой крэмацыі складае 1,3 мільёна рублёў, мы ж можам браць з насельніцтва толькі 800 тысяч. Агульная ж сума, у якую вылiваюцца нашы паслугі — у межах 2,5—3 мільёнаў. Прах выдаём заказчыку праз пяць дзён. Існуе, праўда, і тэрміновая крэмацыя — за дадатковую аплату, канешне.

— Што, і «крутых» хаваеце?

— Ёсць і такія. Мы іх вызначаем і па труне, ну і па блізкіх нябожчыка, вядома. А ўвогуле, у нас ёсць і сямейныя склепы, іх арэнда каштуе 62 мільёны рублёў.

Аказваецца, менавіта крэматорый з'яўляецца месцам сустрэчы ўсіх рэлігій — хрысціянства, каталіцызму, нават будызму... Аднойчы тут в'етнамца ламы адпявалі. «Свечкі ў будыстаў вельмі пахучыя, — расказвае дырэктар, — доўга яшчэ адчуваўся незвычайны водар».

Рытуальныя залы тры — дзве на сто месцаў (у залежнасці ад колькасці блізкіх нябожчыка), адна — на трыста. Непасрэдна ў рытуальнай зале кідаецца ў вочы асобы знак — сонца засцілае чорная пляма. Аказваецца, таксама з сэнсам: ты пайшоў ад нас — і мы пазбавіліся святла. У цэнтры — падстаўка для труны, ля ўзгалоўя тры кнопкі: адна музыку ўключае, дзве другія — труну рухаюць угору і ўніз. Такім чынам, абрад можа лёгка праводзіць адзін чалавек. Уніз — гэта абазначае да печаў, на спальванне. Менавіта там, напэўна, знаходзіцца самае «сэрца» крэматорыя. Крочым услед за дырэктарам.

— А самі ўжо прывыклі? — працягваю задаваць няёмкія пытанні.

— Да гэтага прывыкнуць немагчыма, кожны раз перажываю чужое гора, як сваё, — рэзка адказвае дырэктар.

Рыпучыя дзверы вядуць у нейкую падсобку.

— Калі ўжо прыйдзем? — пытаюся ў дырэктара.

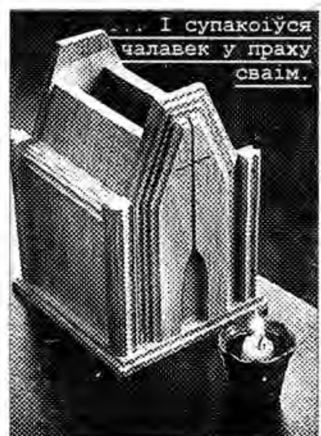
— Ды прыйшлі ўжо, — адказвае той, робячы шырокі жэст даланёю.

Прама перада мной — нейкая вялізная «вылічальная машына» з бегаючымі на экране зялёнымі літаркамі. «Гэта наша новая печ, якую ўвялі ў эксплуатацыю ў 1995 годзе, — гаворыць дырэктар. — Чэшскай вытворчасці, апошняя мадэль. У такой ніякага дыму ў комін не вылятае. Астатнія тры ўжо састарэлі, неабходна мяняць...

Адзін з хлопцаў, якія назіраюць за печамі, шуруе доўгай качаргой. Перад ім — скрыня з косткамі.

— Гэта тое, што застаецца пасля крэмацыі. Будзем малоць, а потым заказчыку аддадзім, — кажа дырэктар.

Скрыня для праху знаходзіцца ўнізе печкі, праз рашотку туды ляціць тое, што ад чалавека застаецца. Ведаю, што на машыне ёсць «вочка», праз якое аператар кантралюе працэс крэмацыі.

... І супакоіўся чалавек у праху сваім.

Націсканне на кнопку — крэмацыя пачалася.

— Можна? — пытаюся ў Андрэя, аднаго з аператараў.

— Давай...

Спачатку я нічога не бачу, але потым вочы пачынаюць прывыкаць да языкоў полымя, і нешта прагладваецца. «Давай я табе лепш на старой печцы пакажу», — прапануе Андрэй і раскрывае «фіранкі» суседняга агрэгата. Вось тут усё як на далоні — скрозь полымя барвовымі «галінкамі» свеціцца тое, што ад чалавека засталося.

— Хутка дагарыць, звычайна цела крэміруецца крыху больш за гадзіну, — гаворыць Андрэй.

— А дзяцей крэміруеш? — працягваю задаваць «нязручныя» пытанні.

— Куды дзецца, але гэта, напэўна, самае цяжкае ў маёй працы — крэміраваць дзяцей і блізкіх. Я ж і пайшоў сюды таму, што жыццё «прыперла» — жонка нарадзіла, на заводзе, сам ведаеш, як заробкі аддаюць, вось сюды і падаўся. А тут маленькую труну трэба ў печ... Але, ты ведаеш, да ўсяго прывыкаеш. Толькі хацелася б, каб даплачвалі за тое, што ў «гарачых умовах» працуем. Тэмпература ж у печцы пад тысячу градусаў.

— А колькі атрымліваеш?

— Ды мільёнаў пяць набягае, але няшмат знойдзецца, напэўна, людзей, якія б мне пазайздросцілі.

— А праўда, што нябожчыкі «ўстаюць» у печы?

— Ды не, можа хіба што рука ўзнімаецца...

— А колькі ты ўжо спа..., вой, крэміраваў?

— Ды кажы па-простаму, не хвалюйся. Лічы сам, я ўжо тут чатыры гады працую, крэміравалі за гэты час тысяч дзесяць нябожчыкаў, нас усяго чатыры аператары працуе. Падлічыў? Я сам ніколі над гэтым не задумваюся, іначай проста «дах паедзе». А ўвогуле, карэспандэнт, заходзь яшчэ.

— Дзякуй, але хіба што толькі з таго боку, — сумна жартую, паказваючы на праход з «цялежкамі» для падвозу трун да печкі...

Калі выйшлі на паветра, вельмі захацелася курыць. «Нічога, з усімі так здараецца, — паблажліва сказаў Карнішкоў. — Асабліва артыстаў усё ўразіла, калі кіно тут «Беларусьфільм» здымаў...»

Але я, шчыра кажучы, ужо нічога не чую — гляджу на сонца і радуюся. Вясна, маладосць, жыццё! Застаецца за спінай гмах крэматорыя, а па праталінах важна крочыць варона. І прыпякае сакавіцкае сонейка.

Калумбарый — апошні прытулак праху.

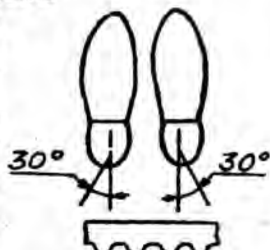
Мікалай ЛІТВІНАЎ.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

МАЛЕНЬКІЯ ХІТРАСЦІ

Каб пырскі не ляцелі на адзенне

Паходка ў многіх людзей такая, што калі яны ідуць па мокрай дарозе, пырскі з-пад абцасаў трапляюць на штаны, панчохі, паліто.

Каб пазбегнуць гэтага, прыклейце на абцасы рыфленую гуму — такую, напрыклад, з якой робяць пракладкі на лыжах. Пасля гэтай аперацыі пырскі з-пад абцасаў, абмінаючы адзенне, будуць разлятацца ўбакі.

* * *

Штаны будуць менш пэцкацца ў мокрае надвор'е, калі на абцасах зрабіць прораз шырынёй і глыбінёй каля 4 мм.

ДЛЯ ВАШАЙ КАРЫСЦІ

Духмяны «вожык»

Вядома, што пахі аказваюць добратворнае ўздзеянне на арганізм чалавека. Сёння мы раскажам, як зрабіць духмяны шарык.

Вам спатрэбяцца вялікі спелы апельсін і жменя звычайнай гваздзікі (прыправы). **Апельсін патрымайце ў цёплай вадзе 30 хвілін, а затым шчыльна ўтыкаць гваздзікай, каб ён стаў падобны на рыжага вожыка**, які згарнуўся ў клубок.

Цяпер яго трэба змясціць у цёмнае сухое месца (яно не павінна быць гарачым), дзе ён будзе знаходзіцца наступныя два тыдні. Па сканчэнні тэрміну ўжо высахлы плод можна ўпрыгожыць каляровымі стужкамі або загарнуць у празрыстую тканіну і замацаваць у зацішных цёмных месцах пакоя. Лепш, калі вы павесіце па аднаму шарыку ў кожным кутку. Тады водар «вожыкаў» будзе паступова завяўваць ваш пакой. Спачатку вы будзеце з цікаўнасцю і недаверам прынюхвацца да ледзь улоўнага паху. Але не спяшайцеся. Ужо на другі-трэці дзень вы зможаце адчуваць яго, не прыкладаючы для гэтага асаблівых намаганняў, і так працягнецца два-тры месяцы, а то і болей. **Такі водар здымае напружанне і напоўніць ваша жыццё новымі адчуваннямі. А ваш настрой прыкметна палепшыцца.**

Можна апельсінавага «вожыка» і адразу ж павесіць на люстру, паставіць на кніжную паліцу або стол. Але ў гэтым выпадку пах хутка распаўсюдзіцца па пакоі і, на жаль, гэтак жа хутка і знікне.

І не скнарнічайце — вы нічым не рызыкуеце, акрамя апельсіна, які прыйдзецца выкінуць, калі знікне водар. Затое гваздзіку можна выцягнуць і прыгатаваць з ёю любую страву, бо яна не згубіць сваіх уласцівасцяў. Але лепш купіце яшчэ адзін апельсін і зрабіце новы духмяны «вожык».

-1370-

РАПТАМ СПАТРЭБІЦЦА

Калі зуб разбалеўся

Усе мы добра ведаем, што такое зубны боль. Ворагу не пажадаеш, асабліва калі зуб разбалеўся ноччу і няма куды звярнуцца па дапамогу. Першае, што раім зрабіць пакутніку, — прапаласкаць рот сода-салявым растворам: на шклянку цёплай гатаванай вады 1/2 чайнай лыжкі соды і столькі ж солі. Можна скруціць ватны шарык і прамачыць яго кроплямі «Дэнта», настойкай валяр'яну або камфарным спіртам (што ёсць дома) і пакласці на хворы зуб. Часцей мяняць.

Суняць боль дапаможа і адвар шалфею. Трымаць яго трэба на хворым баку як мага даўжэй, мяняць толькі пасля таго, як адвар астыне ў роце. Працэдуру паўтараць на працягу 15—30 хвілін.

Калі дупло вялікае, пакладзіце кавалачак анальгіну або панадолу. Боль сціхне, і вы зможаце паспаць. А раніцай, як ні круці, прыйдзецца ісці да доктара.

Калі ікаўка надакучыла

Вазьміце ў чайную лыжку крыху гарчыцы і сталовага воцату. Размяшайце, зрабіце кашку і намажце ёю прыкладна адну трэць паверхні языка. Пачуццё непрыемнае, але трэба пацярпець 2—4 хвіліны, потым прапалашчыце рот цёплай вадой. Ікаўка пройдзе амаль імгненна, іншы раз нават да паласкання рота.

РЫБАКУ НА ЗАМЕТКУ

Як выбраць лёску

Выбірайце лёску, адпаведную віду рыбнай лоўлі. Катушка, вудзільна і прынады звычайна служаць многія гады, а вось лёску мяняйце штогод, калі не часцей. Адразайце паўметра з канца лёскі пасля кожнага дня рыбнай лоўлі — лёска больш за ўсё зношваецца менавіта за паўметра ад прынады. Не забывайцеся рабіць гэта і пасля таго, як злавілі буйную рыбіну, у першую чаргу шчупака, асабліва калі лавілі без павадка. Магчыма, шчупак ужо амаль пераксусіў лёску, і яна абарвецца, калі зловіце наступную рыбіну.

Правярайце лёску кожны раз перад выездам на рыбалку. Страта вялікай рыбіны з-за старой або слабай лёскі — гэта навука, якую не варта засвойваць на ўласным вопыце. Памятайце: якой бы таўшчыні ні была лёска, ад яе будзе мала карысці, калі вы не ўмееце вязаць добрыя вузлы.

Лёгкая прынада і тоўстая лёска азначаюць блізкі закід. Цяжкая прынада і тонкая лёска часта прыводзяць да абрыву апошняй. Цяжкую прынаду можна закінуць і пры тонкай лёсцы, калі да яе прывязаць некалькі метраў больш тоўстай лёскі.

-1371-

РУПЛІВАЙ ГАСПАДЫНІ

Агурочны расол — страва і лякарства

Хрусткі салёны агурок — гэта ўпрыгажэнне стала, ласунак, далікатэс, пікантная закуска і, нарэшце, кампанент многіх халодных і гарачых страў. А вось расол, які застаецца ад салёных агуркоў, вельмі многія гаспадыні, не ведаючы як ужыць, проста выліваюць. У крайнім выпадку згадваюць толькі адну яго карысную ўласцівасць — аблягчэнне пахмельнага сіндрому. Між тым у даўніну ўсякія расолы — ад агуркоў, памідораў, мочаных яблыкаў, квашанай капусты — абавязкова падавалі да страў з мяса і агародніны. К канцу зімы ў такія расолы пераходзіць значная частка пажыўных рэчываў, якія ўтрымліваліся ў свежых садавіне і агародніне.

Агурочны расол — цудоўны харчовы і лекавы прадукт, танная і ўсім даступная крыніца розных мікраэлементаў, у тым ліку такога дэфіцытнага, як медзь. Лепш, вядома, калі расол не надта салёны. Таму пры прыгатаванні хатніх нарыхтовак старайцеся выкарыстоўваць менш солі, дабаўляйце лепш больш усялякіх прыпраў. Выліваць такі прадукт, калі, зразумела, ён не заплясненлы — недапушчальная раскоша. Ну а як жа тады захаваць яго працяглы час? Ды зусім проста. Вазьміце і закрыйце слоік з расолам гарчычным коркам. Для гэтага замясіце з сухой гарчыцы густое цеста і загарніце яго ў чыстую тканіну. Накрыты такім коркам слоік пастаўце ў халадзільнік. А можна зрабіць яшчэ прасцей: замарозіць агурочны расол гэтак жа, як замарожваюць ваду ў выглядзе кубікаў з лёду.

Як ужо ўпаміналася, расол можна піць, прыправіўшы тоўчаным часнаком і дробна парэзаным зяленівам. Можна дабаўляць расол у катлэтль з сокаў з агародніны. Выкарыстоўваць яго як заменнік воцату ў салатах, баршчах і г. д. На агурочным расоле добра варыць расольнікі, гатаваць самыя разнастайныя соусы, замешваць цеста для бліноў, аладак, варэнікаў. Выпечаны хлеб атрымліваецца не толькі духмяным і смачным, але і вельмі карысным.

Яго можна выкарыстаць і як касметычны сродак: масіраваць твар замарожанымі кубікамі, каб ён быў чыстым і румяным. Расол дапамагае зняць інтаксікацыю пры інфекцыйных захворваннях, танізуе, узбуджае апетыт. Ну і, нарэшце, кампрэсы з агурочнага расолу аблегчаць ваш боль пры траўмах і ўдарах, пры захворваннях суставаў.

Цаніце агурочны расол, магчыма, ён валодае яшчэ і іншымі, невядомымі нам, карыснымі ўласцівасцямі.

Ці ведаеце вы, што...

- Каб лепш захаваць вітамін С, бульбу неабходна лупіць нажом з нержавеючай сталі, а вараную нельга прапускаць праз мясарубку, націраць на металічнай тарцы. Для драбнення лепш карыстацца драўляным таўкачыкам і пластмасавай таркай. Пры сутыкненні бульбы з металам вітамін С разбураецца.
- Вымочванне аблупленай бульбы ў салёнай вадзе садзейнічае яго захаванню. Пры апусканні клубняў для прыгатавання ў халодную ваду ў ёй разбураецца 35 працэнтаў, а ў гарачую — толькі 7 працэнтаў вітаміну С.

-1372-

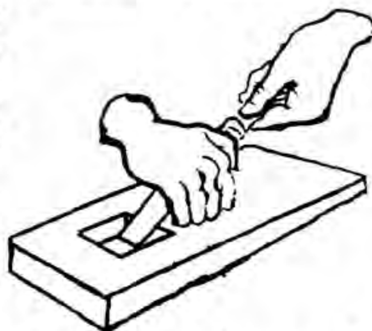
СВАІМІ РУКАМІ

Дапаможа стамеска

Кожнаму забудоўшчыку знаёмае хвалюючае пачуццё, калі практычна гатовы дом ужо можа прыняць сваіх гаспадароў — ёсць дах, сцены, падлога. Засталася самая «дробязь»: устанавіць вокны і дзверы ды ўрэзаць замок. Вось тут і ўспамінаецца такі няхітры інструмент, як стамеска, бо менавіта з яе дапамогаю можна выбраць пазы для завесаў і выдзеўбці паглыбленне для ўрэзнога замка. Апошнім і зоймемся сёння.

Перад дзяўбаннем неабходна старанна размеціць нарыхтоўку, затым на контуры разметкі робяць неглыбокія прасечкі стамескай (яе шырыня павінна быць крыху меншай, чым шырыня контуру). Пачынаючы дзяўбці, інструмент ставяць упоперак валокнаў, вертыкальна, фаскай засёдзь ўнутр гнязда, лязо знаходзіцца на 1—1,5 мм ад рыскі ўнутр будучай шчыліны — для далейшай зачысткі (аб гэтым часта забываюць, і краі шчыліны атрымліваюцца няроўнымі, з адшчапленнямі). Удараюць па стамесцы так, каб лязо паглыблялася ў драўніну на 3—5 мм. Затым інструмент вымаюць і, крыху адступіўшы, устанаўліваюць нахільна, каб падсячы валакно драўніны. Апошняя засечка першага слоя таксама павінна быць прамой, строга вертыкальнай — і інструмент тут трэба перавярнуць фаскай унутр гнязда. Пасля таго як вынялі першы слой, працэдуру паўтараюць, пакуль гняздо не будзе патрэбнай глыбіні. Скразную адтуліну дзяўбуць да паловы глыбіні — спачатку з аднаго боку, затым з другога.

Авалоданне прыёмамі работы стамескай прыходзіць з вопытам, навічку ж на першым часе неабходна засвоіць самыя простыя (і самыя галоўныя) правілы абыходжання са стамескай.

■ Стамеска (долата) — вельмі небяспечны інструмент, які рэжа, таму пры рабоце заўсёды трэба трымаць яго лязом ад сябе (ад жывата!), не рэзаць на вісу, на калене і з упорам драўніны ў грудзі. Захоўваць стамескі варта ў надзейным месцы і не над галавой.

■ Будзьце асабліва акуратнымі, калі прыходзіцца рухаць стамеску ўздоўж валокнаў — інструмент можа пайсці па валакне ў глыб дэталі, і яна будзе сапсавана. Такія зрэзы лепш рабіць наўскасяк.

■ Каб зняць фаску ўздоўж валокнаў не па ўсю даўжыню бруска, робяць надрэзы нажоўкай і здымаюць стружку ад сярэдзіны да канцоў фаскі, затым падраўноўваюць стамескай запілоўванні.

■ Пры рабоце са стамескай удары па ручцы лепш наносіць не малатком, а кіянкаю.

■ Каб схаваць плешку цвіка, адшчапіце стамескай тонкі слой — літаральна стружку, але не да канца, — у тым месцы, куды трэба забіць цвік, і забіце яго. Капніце клей і прыклейце стружку на месца. Плешка бясследна знікне.

■ Каб не сапсаваць вострую частку стамескі (долата), не прымяняйце інструмент у якасці рычага, зубіла, кліна, адвёрткі ці нажа для адкрывання кансерваў.

-1373-

УДАЧА СВЕЦІЦЬ КАЗЯРОГАМ І ВАДАЛЕЯМ

УСХОДНІ ГАРАСКОП НА НАСТУПНЫ ТЫДЗЕНЬ

Небывалая фінансавая ўдача свеціць тым КАЗЯРОГАМ, якія вырашаць на наступным тыдні паспрабаваць шчасця за картачным сталом ці на біржы. Частка вашай нерухомасці нарэшце дасягне пажаданай адзнакі ў цане. Заканханых, якія расталіся з-за рабочай неабходнасці, па прычыне паездкі ці спрэчкі, зноў будуць разам. Жанатыя пары правядуць шмат часу сам-насам, ахвочыя да рагіх упрыгажэнняў жанчыны атрымаюць выдатны падарунак.

Грошы так і будуць плыць у рукі ВАДАЛЕЯЎ. Пасапраўднаму наступны тыдзень стане для вас «залатой» парой года, бізнесмены падпішуць вельмі выгадны кантракт, дзяржслужачыя ўмацуюць сваё становішча і атрымаюць павышэнне па службе. Працяглыя пошукі прытулку завершацца вашым поўным задавальненнем. Заўяршэнне тыдня агорнута атмасферай кахання і рамантыкі.

РЫБАМ пажадана рацыянальна і ўсебакова ацэньваць любыя зрухі ў кар'еры. Празмерна выгадная прапанова можа абярнуцца стратай іміджа маючага поспех чалавека і ўласнай фінансавай незалежнасці. Тым, хто працуе на ніве мастацтва, самы час пачаць рэалізоўваць творчыя планы, але не звяртаючыся да сувязяў ці грашовых рычагоў. Не здзіўляйцеся, калі сустрэнеце даўняга знаёмага, з якім не бачыліся ужо некалькі гадоў. Вам таксама забяспечаны прыемны ва ўсіх адносінах уікэнд.

АВЕНАЎ чакае насычаны работай тыдзень. Не шкадуйце сіл, адносіны з калегамі ўмацуюцца, а рахунак у банку павялічыцца. Пазбягайце часовых сварак з сям'ёй, вы ж стараецеся дзеля блізкіх. У жанатых з'явіцца выпадак крыху аслабіць шлюбныя вузы, але не губляйце галавы: усё прыемнае заканчваецца хутка. Халастым зоркі раяць пачакаць з вяселлем, магчыма больш удалая партыя з чалавекам са свайго асяроддзя.

У вышэйшай ступені выгадная здзелка падвернецца ЦЯЛЬЦАМ. Не звяртайце ўвагі на довады і парады навакольных, вынікі прадпрыемства не прымусяць доўга чакаць. Магчыма, давядзецца адкласці запланаваную дзелавую паездку з-за сямейных непаладак. Не варта таіць злосць на блізкіх людзей, тым больш, што нечакана прыедзе адзін з вашых бацькоў з мэтай праверыць на практыцы вашы адносіны з жонкай.

«Штармавы» тыдзень выдасца для БЛІЗНЯТ. Вы знаходзіцеся на піку кар'еры, і радасныя надзеі на яшчэ большае ўзыходжанне ў прафесійным плане прымусяць вас выкладзець усе сілы да канца. Памятайце: усе намаганні патрачаны не марна, вынік працы вас проста ўразіць. Доўгачаканы адпачынак у прыемнай кампаніі з сябрамі дапаможа скінуць стомленасць і напружанне.

РАКАМ не варта ўхіляцца ад сустрэчы з даўнім дзелавым партнёрам, якога вы ўжо даўно ўпусцілі з поля зроку. Гэтаму чалавеку дадзена прыўнесці ў вашу работу тое, чаго вам так доўга не хапала для канчатковага поспеху. Смела адважвайцеся на любыя кароткатэрміновыя інвестыцыі, бо затраты акупяцца з лішкам. Добрыя навіны прыбудуць з-за мяжы ад сяброў. За здароўе можаце не хвалявацца, магчымы ўпадак сіл — толькі часовая з'ява.

Насычаны падзеямі тыдзень чакае ЛЬВОЎ. Вас чакае важнае назначэнне, якое адкрые дарогу да небывалага ўзлёту ў кар'еры. Неабходнасць падпісання вельмі выгаднага кантракта запатрабуе вашай прысутнасці за межамі радзімы. Узаемнасць абяцана з боку процілеглага полу, дзейнічайце без аглядкі, таму што зоркі гарантуюць абсалютную беспакаранасць вашых любоўных ўцех.

ДЗЕВЫ будуць поўнасцю занятыя грамадскімі справамі і інвестыцыямі. Акрамя таго, вы атрымаеце значнае грашовае заахвочванне за праяўленую настойлівасць. У хатніх гаспадынь нарэшце з'явіцца магчымасць перавярнуць усё ўверх дном у доме і змяніць абстаноўку сямейнага ачага. Рамантычнае захапленне зробіць разнастайным шэрыя будні ў адзінокіх дам.

Доўгачаканы шанц самарэалізавацца будзе ў ШАЛЯЎ. Рашуча фарміруйце падзеі, не пакідайце без увагі ўсе сумніўныя здзелкі. Дзяржслужачым давядзецца адмовіцца ад прапаноў, якія абяцаюць выгаду ў матэрыяльным плане: цяпер не час мяняць месца работы. Спрыяльная пара настане для заканханых, нават самыя вар'яцкія і экстравагантныя выхадкі толькі ўмацуюць вашы адносіны.

Схаваць вострае джала і затаіцца неабходна на наступным тыдні СКАРПІЁНАМ. Спробы выступіць з ініцыятывай і актывізаваць работу асуджаныя на няўдачу. Гранічна асцярожна трэба паводзіць сябе дома, не выключана, што дамашнія з ціхіх і рахманых авечак ператворацца ў вогненных драконаў. Асаблівую ўвагу трэба ўдзяліць здароўю і думкам аб сэнсе жыцця.

Скласці лук і стрэлы і сабрацца з думкамі давядзецца ў гэтыя дні СТРАЛЬЦАМ. Любыя крытычныя заўвагі ў адрас калег па рабоце не знойдуць разумення і прывядуць да фатальных вынікаў для вашай кар'еры. А зачаснае звальненне можа толькі зацягнуць цяжкі перыяд няпэўнасці. Аматарам любоўных уцех на баку пастаўць перад выбарам: альбо вернасць сямейнаму абавязку, альбо развод. Тым не менш, усе пакуты ніяк не адаб'юцца на самаадчуванні.

Аляксей КАЧАЛІН, кар. ІТАР—ТАСС.
г. Дэлі.

Звяздоўцы шчыра віншуюць з юбілеем сваю былую калегу **Тамару Уладзіміраўну МІЛЕЙШУ** і жадаюць ёй доўгіх гадоў жыцця, здароўя, бадзёрасці і дабрабыту.

Звяздоўцы.

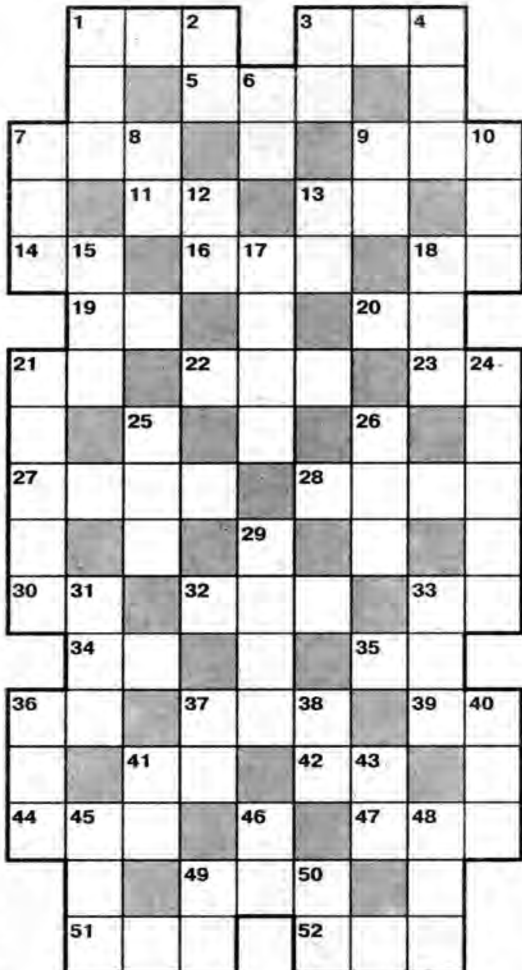
СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

КРЫЖАВАНКА «ДЗВЕ ЛІТАРЫ»

Гэтая крыжаванка адрозніваецца ад традыцыйных тым, што ў кожнай яе клетачцы трэба запісваць НЕ АДНУ, як звычайна, А ДЗВЕ літары.

Па гарызанталях: 1. Перасовачны, нестацыянарны цырк. 3. Снежны абвал з гары, узгорку. 5. Месца для стаянкі суднаў, прычал. 7. Выбраныя ад сялян людзі, своеасаблівыя дэпутаты, якія ідуць на прыём да начальства (стар.). 9. Урадавая ўзнагарода. 11. Афіцыйны дыпламатычны зварот адной дзяржавы да ўрада другой. 13. Рамень, вяроўка для звязвання ног жывёлы на пашы. 14. Тытул вышэйшых саноўнікаў у старой Турцыі. 16. Прыгнечаная жанчына. 18. Спосаб спартыўнага плавання. 19. Рака, левы прыток Табола. 20. Хімічны элемент, газ. 21. Прадмет жаданняў, імкненняў. 22. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка ў Бельгіі, Францыі. 23. Прасторнае памяшканне ў жылым або адміністрацыйным будынку. 27. Каша з кукурузнай мукі. 28. Вялікая карціна, размешчаная на сцяне круглага ў плане збудавання. 30. Напой з размолатых зярнят трапічнага дрэва. 32. Назва некаторых прадстаўнічых устаноў. 33. Багаты званы абед. 34. Насільшчык у Кітаі. 35. Даўнейшы струнны музычны інструмент беларускіх песняроў. 36. Памяшканне на судне для грузаў. 37. Невялікая прэснаводная рыба. 39. Насціл з дошак для спання, адпачынку. 41. Адбітак ступні нагі, падэшвы. 42. Аўтаматычны прыбор для замыкання або размыкання электрычнага ланцуга. 44. Сугучча. 47. Другая назва ракі Крышна ў Індыі. 49. Кароткі змест літаратурнага твора. 51. Галоўная гераіня паэмы М. Лермантава «Дэман». 52. Высокая футравая шапка.

Па вертыкалях: 1. Загадка. 2. Доўгі плашч без рукавоў у старажытным Рыме. 3. Млекакормячая жывёла сямейства аленяў. 4. Пасяджэнне для сумеснага абмеркавання пытання. 6. Празрыстая бясколерная вадкасць. 7. Невялікая хатка. 8. Від мастацтва. 9. Рака на памежжы Калумбіі і Венесуэлы. 10. Прыродная вобласць на левым беразе ракі Арынока. 12. Пустая ўпакоўка. 13. Памяшканне для сена. 15. Рака ў Маскоўскай вобласці Расіі. 17. Прыток ракі Яна ў Сібіры. 18. Сплаў медзі з волавам. 21. Сукупнасць навук аб велічынях. 24. Паравік. 25. Рака ў Магаданскай вобласці. 26. Вялікае дрэва з шырокім лісцем. 29. Прыстасаванне для пад'ёму цяжараў. 31. Пустата ў фізічным сэнсе слова. 33. Сельскагаспадарчая прылада для рыхлення глебы. 36. Прамоўца. 37. Пушыстае шарсцяное пакрывала з махрамі. 38. У мінулым — строй пяхоты ў форме чатырохвугольніка. 40. Касторавае масла. 41. Буйная млекакормячая жывёла паўднёвых вобласцей Зямлі. 43. Сродкі лячэння. 45. Жывая асобіна. 46. У першабытных народаў — рэлігійная забарона. 48. Верхняя частка збудавання, якая накрывае яго. 49. Яркі ліхтар у пярэдняй частцы машыны. 50. Ступня нагі ў жывёлы.

Склала Зінаіда БОГДАН.

г. Заслаўе.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

КРЫЖАВАНКА (14 сакавіка). Ад лікаў уніз улева і ўніз управа: 1. Герой. 2. Ветэран. 3. Чабан. 4. Закон. 5. Юннат. 6. Янтар. 7. Ганарар. 8. Шаман. 9. Зэт. 10. Газ. 11. Фея. 12. Генерал. 13. Балаган. 14. Магілёў. 15. Цэлафан. 16. Цэх. 17. Федэрацыя. 18. Кагламерат. 19. Днепр. 20. Анфас. 21. Рыцар. 22. Выспа. 23. Малёк. 24. Хабар. 25. Мінералогія. 26. Махінацыя. 27. Хан. 28. Мэр. 29. Іга. 30. Меч. 31. Хіб. 32. Фае. 33. Баталія. 34. Магазін. 35. Зеў. 36. Быт. 37. Засек. 38. Бас. 39. Бетон. 40. Рэгенерацыя. 41. Пракуратура. 42. Арэол. 43. Док. 44. Конка. 45. Тып. 46. Тон. 47. Кафедра. 48. Капітал. 49. Паж. 50. Леў. 51. Бірка. 52. Бівак. 53. Колас. 54. Бот. 55. Педыятр. 56. Грымаса. 57. Пыж. 58. Дыета. 59. Фасад. 60. Ярлык. 61. Актэт. 62. Пашча. 63. Мыс. 64. Крэсіва. 65. Арктыка. 66. Ямб. 67. Лаўра. 68. Шыфер. 69. Дэман. 70. Шчара. 71. Вырай. 72. Арган. 73. Брэст. 74. Зеніт. 75. Банан. 76. Трыко. 77. Магма. 78. Акрабат. 79. Авіятар. 80. Кадэт. 81. Эскіз. 82. Кіёск. 83. Кажух. 84. Акцёр. 85. Амартызатар. 86. Пазітыў. 87. Бяроста. 88. Дэпартамент. 89. Мінск. 90. Аскет. 91. Дудар. 92. Нёман. 93. Аркуш. 94. Мір. 95. Моц. 96. Васал. 97. Есаул. 98. Метыс. 99. Катарга. 100. Фаланга. 101. Лук. 102. Бак. 103. Гуталін. 104. Дывізія. 105. Маг. 106. Лабараторыя. 107. Завоз. 108. Грань. 109. Аркан. 110. Смерд. 111. Нарадаволец. 112. Біс. 113. Цар. 114. Лад. 115. Какафонія. 116. Фон. 117. Эра. 118. Самародак. 119. Лак. 120. Гак. 121. Зазімак. 122. Бай. 123. Дот. 124. Бос. 125. Капеж. 126. Варыянт. 127. Калос. 128. Жакей. 129. Тэніс. 130. Тэрор. 131. Жалейка. 132. Факір. 133. Дол. 134. Кок. 135. Бур. 136. Фуфайка. 137. Бал. 138. Інвалід. 139. Экватар. 140. Акр. 141. Дах. 142. Газон. 143. Аазіс. 144. Карак. 145. Затор. 146. Масаж. 147. Карал. 148. Жак.

КРЫЖАВАНКА (21 сакавіка). Па гарызанталях: 1. Рапарт. 3. Байкал. 8. Экіпаж. 9. Вымпел. 12. Лета. 13. Прыз. 14. Зала. 15. Цана. 19. Алмаз. 22. Кошка. 23. Атэстат. 24. Танк. 25. Маўр. 31. Сырадой. 32. Бусел. 33. Лубін. 38. Асот. 39. Заяц. 40. Пціч. 41. Мара. 44. Полацк. 45. Эпізод. 46. Сеялка. 47. Снягір. **Па вертыкалях:** 1. Рубель. 2. Рука. 4. Абед. 5. Лондан. 6. Опера. 7. Чмель. 10. Сталяр. 11. Каўказ. 16. Парк. 17. Каса. 18. Бокс. 20. Станцыя. 21. Паравоз. 26. Агурок. 27. Егер. 28. Кава. 29. Круг. 30. Клічаў. 34. Саўгас. 35. Гараж. 36. Фініш. 37. Маўзер. 42. Воўк. 43. Горн.

ГАЛАВАЛОМКА (21 сакавіка). Ключык да рашэння такі: спачатку трэба выпісаць па парадку літары ў «чыстых» квадрацiках, потым — у квадрацiках з адным пазначаным вугалком, потым — з дзвюма, трыма, чатырма вугалкамі. Прыказка чытаецца такая: «Усё зімою згодзіцца, што ўлетку ўродзіцца».

КРЫПТАГРАМА (21 сакавіка). Ключавыя словы ў ёй: муза, хіба, лыка, Гвінея. Прымаўка была зашыфравана такая: «З музыкі хлеб невялікі, а з гулякі — ніякі».

КРЫЖАВАНКА-ЛАНЦУЖОК

Разгадваць яе быццам бы нескладана — словы чапляюцца адно за адно дзвюма літарамі.

1. Механізм, інструмент для свідравання шчылін. 2. Традыцыйнае адзенне на Каўказе — плашч-накідка з лямцу без рукавоў. 3. Складзенае ў конус сена або снапы збажыны. 4. Мужчынскі касцюм — штаны плюс пінжак. 5. Страва з тушаных кавалачкаў мяса, рыбы, агародніны. 6. Назва некаторых марскіх заліваў на поўначы Расіі. 7. Сталіца прыкаспійскай дзяржавы. 8. Групавое аб'яднанне, напрыклад, прадпрыемстваў, домаўладанняў, арцеляў. 9. Працягласць работы або дзейнасці ў пэўнай галіне, на пэўнай пасадзе. 10. У бухгалтэрыі — вядзенне спраў, пры якім кожная аперацыя рэгіструецца непасрэдна пасля яе здзяйснення. 11. Горная сістэма на мяжы Еўропы і Азіі. 12. Спосаб ходу, бегу каня. 13. Перасоўнае жыллё ў некаторых народаў Азіі. 14. У першабытных народаў — катэгарычная забарона. 15. Натрыевая соль борнай кіслаты. 16. Імя славутага індыйскага кінаакцёра Капура. 17. Аркестр, які складаецца пераважна з духавых, ударных, шумавых інструментаў. 18. У ісламе — заклік да малітвы, які абвяшчае з мінарэта муэдзін. 19. Горная сістэма ў Паўднёвай Амерыцы. 20. Лёгкаатлетычны снарад для кідання. 21. Кола аўтамабіля (разм.). 22. Найдрабнейшая часцінка хімічнага элемента. 23. Назва тыгра на слэнгу паляўнічых Далёкага Усходу (паводле твораў У. К. Арсеньева). 24. Востраў у Інданезіі. 25. Дэкаратыўная садовая кветка. 26. Грашовая адзінка Румыніі.

г. Мінск. **Склаў Валянцін НАЛІМАЎ.**

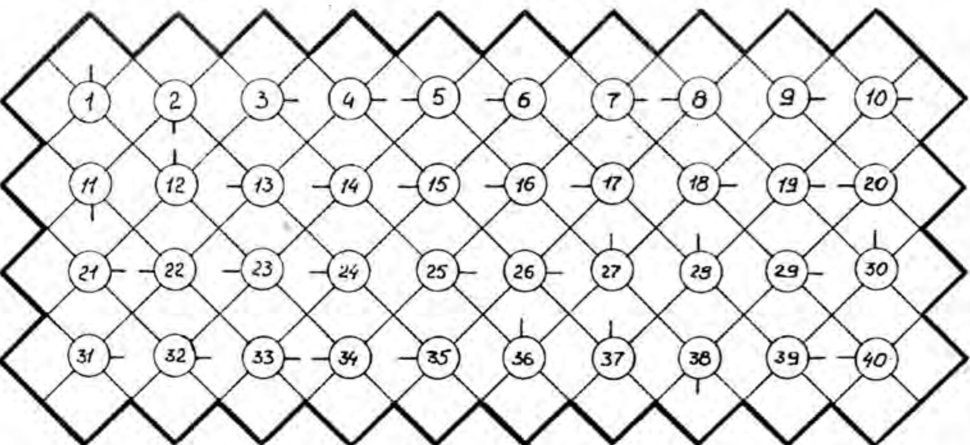
I	3	5	7	9	II	I3	I5	I7	I9	21	23	25
2	4	6	8	I0	I2	I4	I6	I8	20	22	24	26

КРЫЖАВАНКА «МАЗАІКА»

Перакладзіце прыведзеныя словы на беларускую мову. Адказы трэба запісваць вакол лікаў па ходу стрэлкі гадзінніка, пачынаючы з клеткі, пазначанай рыскай. Кожнае слова складаецца з чатырох літар.

1. Помазок. 2. Произведение. 3. Пар. 4. Пикейное покрывало. 5. Возмездие. 6. Совет. 7. Жуть. 8. Сострадание. 9. Шарф. 10. Шоссе. 11. Класс. 12. Кролик. 13. Река. 14. Кофе. 15. Вес. 16. Чердак. 17. В ружье — ствол, дуло. 18. Бал. 19. Лягушка. 20. Шутка. 21. Рощица. 22. Ватага. 23. Потёк. 24. Голое пространство. 25. Зал. 26. Край необрезанной доски. 27. Яйцо. 28. Растительное масло. 29. Колесо. 30. Прок, польза. 31. Сумма. 32. Религиозный праздник. 33. Шкаф. 34. Весы. 35. Заплата. 36. Брат. 37. Хряк. 38. Ангел. 39. Стекло. 40. Супружество.

г. Мінск. **Склала Ганна СЕМЯНЕНКА.**

Старонка Паўла Глобы

29 сакавіка, нядзеля

РЭКАМЕНДАЦЫІ. Сённяшні дзень не прадугледжвае доўгі сон і ляноту, наадварот, трэба актыўна траціць сілы, займацца справамі, якія патрабуюць вялікай фізічнай нагрузкі. Добра вастрыць нажы, працаваць з металамі. Нельга ўхіляцца ад працы, перакладваць свае праблемы на чужыя плечы. Спрыяльнае чытанне малітваў, наведванне храма. Ежа павінна быць лёгкай, гарачай. Гатаваць сёння непажадана, есці трэба тое, што прыгатавана загадзя (разаграваць можна). Спрыяльны час для лазні.

ПРЫМЕТЫ. Калі вы адчулі моцны парыў ветру ці ў вашай кватэры нечакана ад ветру расчыніліся вокны, дзверы — знак багацця ці новых знаёмстваў. Калі гэта адбываецца ў старым доме — да пераезду ці далёкага падарожжа. Вам становіцца горача, гараць вушы, паяўляецца сухасць у роце — знак прыліву энергіі, умацавання сіл і здароўя. Калі ж вы мерзнеце і не можаце сагрэцца, то прыміце гэта як папярэджанне аб тым, што вас чакае хвароба, упадак сіл, дэпрэсія, ад вас адвернецца анёл-ахоўнік. Убачыць пажар, вогненыя ўспышкі азначае, што вы зняважылі Агонь.

СНЫ. Добра, калі вы не бачыце сноў ці не памятаеце іх. Лічылася, што ў гэты дзень трэба быць бадзёрым, а не сонным. Выключэнне — калі вы ў сне ўбачылі шмат народу ў адным месцы. Гэты сон можа быць прарочым, але ён датычыць не столькі вас, колькі людзей, якія вас акружаюць.

ЕЖА. У гэты дзень трэба шмат есці, прычым ужываць ежу энергаёмкую, але якая добра засвойваецца: шакалад, хлебабулачныя вырабы, бабовыя, кашу. Ежа павінна быць разнастайнай і абавязкова гарачай. Рытуальная ежа ў гэты дзень — буракі.

АДЗЕННЕ. Спрыяльныя жоўтыя, цёмна-чырвоныя і карычневыя тоны. Можна насіць бліскучае адзенне. Пазбягайце ўсіх халодных адценняў.

МЕДЫЦЫНА. Можа ўзнікнуць галаўны боль, шум у вушах, што сведчыць аб зашлакаванасці. Добра праводзіць аперацыі, акрамя аперацый на галаве і твары. Проціпаказанае лячэнне палавых органаў.

ВІНШАВАННІ

Шчыра віншуем ***Івана Васільевіча ПЕКАРА*** *з в. Ісерна Слуцкага раёна з 75-годдзем. Жадаем моцнага здароўя, доўгага і спакойнага жыцця.*

З павагай жонка, дзеці і ўнукі.

Абаяльную, непаўторную прыгажуню ***Зою Рыгораўну ПАЦЕЕВУ*** *з Мінска віншуем з юбілеем! Здароўя, шчасця, маладосці і душэўнага спакою на доўгія гады.*

Муж, маці, усе сваякі.

Шчыра віншуем дарагога ***Вікенція Фёдаравіча ГАНЧАРЫКА*** *з в. Гярвелі Валожынскага раёна з 65-годдзем з дня нараджэння. Жадаем моцнага здароўя, шчасця, бадзёрага настрою, даўгалецця.*

Жонка, дочкі, зяці, унукі.

Найлепшыя пажаданні з нагоды дня нараджэння ***Таццяне ЕЛЬЯШЭВІЧ*** *з Зэльвы.*

«Огромного счастья, хороших друзей здоровья желаем и радостных дней».

Бацькі, сястра.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-28-69, 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Магілёве — 31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98.

ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 84.902. Індэкс 63850.
Зак. № 1701.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12